

MORAVSKÁ VYSOKÁ ŠKOLA OLMOUC

Ústav ekonomie

Eva Sedláčková

Účtování zásob ve firmě Hella Autotechnik Nova, s.r.o.
Inventory Accounting in the Company Hella Autotechnic
Nova, s.r.o.

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Ing. Ivana Valentová

Olomouc 2009

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedené informační zdroje.

Olomouc 30.dubna 2009

Poděkování

Ráda bych poděkovala paní Ing. Ivaně Valentové za cenné připomínky a odborné rady, kterými přispěla k vypracování této bakalářské práce.

OBSAH

OBSAH.....	4
ÚVOD.....	7
1 CHARAKTERISTIKA ZÁSOb.....	8
2 TŘÍDĚNÍ ZÁSOb.....	9
2.1 Hlavní dělení zásob.....	9
2.1.1 Zásoby nakupované.....	10
2.1.2 Zásoby vlastní výroby.....	11
2.2 Optimalizace stavu zásob.....	12
3 POŘIZOVÁNÍ A OCEŇOVÁNÍ ZÁSOb.....	14
3.1 Pořízení zásob.....	14
3.2 Oceňování zásob při pořízení.....	14
3.2.1 Zásoby vlastní výroby.....	14
3.2.2 Zásoby nakoupené.....	15
3.2.3 Ocenění zásob v souvislosti se způsobem jejich pořízení.....	16
3.3 Techniky oceňování při úbytku zásob.....	16
3.3.1 Metoda FIFO.....	17
3.3.2 Vážený průměr.....	18
3.3.3 Metoda plánované ceny.....	19
3.3.4 Metoda s oddělením vedlejších nákladů pořízení.....	21
4 ÚČTOVÁNÍ O ZÁSObÁCH.....	22
4.1 Zásoby v účtové osnově.....	22
4.2 Rozdíly ve způsobech účtování o zásobách.....	23
4.3 Způsob A účtování o zásobách – metoda průběžná.....	24
4.4 Způsob B účtování o zásobách – metoda periodická.....	25
5 ÚČTOVÁNÍ O ZBOŽÍ.....	28
5.1 Účtování způsobem A.....	28
5.2 Účtování způsobem B.....	28
6 ÚČTOVÁNÍ O ZÁSObÁCH VLASTNÍ VÝROBY.....	29
6.1 Účtování způsobem A.....	29
6.2 Účtování způsobem B.....	29
6.3 Analytické a podrozvahové účty.....	30

6.4	Syntetické a analytické účty	31
7	INVENTARIZAČNÍ ROZDÍLY A INVENTARIZACE NA ZÁSOBÁCH	32
7.1	Průběžná inventarizace	33
7.2	Periodická inventarizace	33
7.3	Možné inventarizační rozdíly	34
7.3.1	Manko	34
7.3.2	Přebytek	34
7.4	Inventurní soupis.....	35
8	FIRMA HELLA AUTOTECHNIK, S.R.O.	36
8.1	Personální údaje	37
8.2	Ekonomické údaje.....	38
9	POŘIZOVÁNÍ A OCEŇOVÁNÍ ZÁSOB	39
9.1	Pořizování zásob	39
9.2	Způsoby a pravidla pro oceňování zásob na skladech Hella Autotechnik Nova, s.r.o.	39
9.3	Zásoby materiálu a jejich oceňování	41
9.4	Zásoby výrobků, nedokončené výroby a jejich oceňování.....	42
9.5	Způsob stanovení fixních cen zásob	43
9.6	Změny a kontrola fixních cen	44
10	METODY ÚČTOVÁNÍ O ZÁSOBÁCH VE FIRMĚ HELLA AUTOTECHNIK NOVA, S.R.O.....	45
10.1	Regleta	46
10.1.1	System Brain.....	47
10.1.2	System Sap.....	47
10.2	Účtování zásob vlastní výroby.....	47
10.3	Účtování o materiálových zásobách	47
10.4	Příklady účtování na jednotlivých skladech:	48
11	PŘÍJEM MATERIÁLU VE FIRMĚ HELLA AUTOTECHNIK NOVA, s.r.o.	53
11.1	Proces příjmu materiálu ve firmě.....	53
11.2	Komerční zápis	55
12	INVENTARIZACE	56
13	DOPORUČENÍ.....	57

ZÁVĚR PRÁCE	58
ANOTACE	59
ODBORNÁ LITERATURA	60
SEZNAM OBRÁZKŮ	61
SEZNEM TABULEK	62
SEZNAM PŘÍLOH	63

ÚVOD

Tato bakalářská práce se věnuje základnímu rozdělení zásob, problematice oceňování zásob v podniku Hella Autotechnik Nova, s.r.o. a jejich následném účtování. Při vypracování této práce jsme měli možnost se zdokonalit v problematice v oblasti podnikání a prohloubit si své teoretické vědomosti a znalosti, získané studiem. Téma této bakalářské práce jsme si vybrali z důvodu našeho zájmu o tuto problematiku v oblasti podnikání.

Cílem této bakalářské práce je popsat metody oceňování a účtování o zásobách ve firmě Hella Autotechnik Nova, s.r.o. a vyhodnotit správnost a výhodnost postupů využívaných metod.

Bakalářská práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou.

V teoretické části se budeme zabývat charakteristickým rozdělením druhů zásob a jejich dalším členěním. Dále se budeme věnovat základnímu popisu oceňování zásob při přírůstcích a úbytcích dle Zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví. Budeme popisovat také metody a základní rozdíly mezi způsoby A a B účtování o zásobách, které se řídí pravidly uvedenými v Českém účetním standardu pro podnikatele č. 015 – Zásoby, zejména pak účtování metodami A a B o zboží a zásob vlastní výroby, které jsou pro podnik důležité. V této části se budeme zabývat také rozdíly mezi syntetickými a analytickými účty. V neposlední řadě se budeme zmiňovat o inventarizaci na zásobách a jejich možných výstupech.

V praktické části stručně popíšeme vybraný podnik a jeho způsoby pořizování zásob, následné techniky oceňování a vybraný způsob účtování o zásobách materiálových i zásobách vlastní výroby. V další z částí této práce budeme psát o stanovení, změnách a kontrole vnitropodnikových cen, které firma používá a popíšeme systémy, které organizace ke své práci potřebuje. Dále budeme řešit, jakým způsobem účetní jednotka zúčtovává na jednotlivé sklady a jaké účty k tomuto využívá. V neposlední řadě se budeme zmiňovat i o inventarizaci, která je pro firmu také důležitá z důvodu, aby měla přehled o svých zásobách, které buď sama vyrábí, nebo nakupuje od různých dodavatelů.

1 CHARAKTERISTIKA ZÁSOB

Zásoby jsou nejméně likvidní složkou oběžného majetku, které se spotřebovávají jednorázově nebo jsou určeny k užívání po dobu kratší než je jeden rok.¹ Zásoby jsou aktivem oběžným a představují v účetní jednotce nejen vstupní suroviny pro výrobu výrobků nebo zboží k prodeji, ale také rozpracovanou výrobu a výstupy výrobních procesů.

Do zásob spadají také hmotný majetek a zvířata, o kterých účetní jednotka rozhodla, že nejsou dlouhodobým majetkem.²

Tab. 1 – Zásoby v rozvaze

ROZVAHA

A	P
Stálá aktiva <ul style="list-style-type: none">- dlouhodobý nehmotný majetek- dlouhodobý hmotný majetek- dlouhodobý finanční majetek	Vlastní kapitál <ul style="list-style-type: none">- základní kapitál- kapitálové fondy- fondy ze zisku- výsledek hospodaření
Oběžná aktiva <ul style="list-style-type: none">- <i>zásoby</i>- krátkodobé pohledávky- dlouhodobé pohledávky- krátkodobý finanční majetek	Cizí kapitál <ul style="list-style-type: none">- rezervy- krátkodobé závazky- dlouhodobé závazky- bankovní úvěry
Ostatní aktiva <ul style="list-style-type: none">- časové rozlišení	Ostatní pasiva <ul style="list-style-type: none">- časové rozlišení

¹ Srov. RUBÁKOVÁ, V., *Účetnictví pro úplné začátečníky*, s. 74.

² Srov. LOUŠA, F., *Zásoby – komplexní průvodce účtováním a oceňováním*, s. 11.

2 TRÍDĚNÍ ZÁSOb

2.1 Hlavní dělení zásob

Zásoby dělíme na dvě základní skupiny:

- nakupované zásoby
- vlastní zásoby

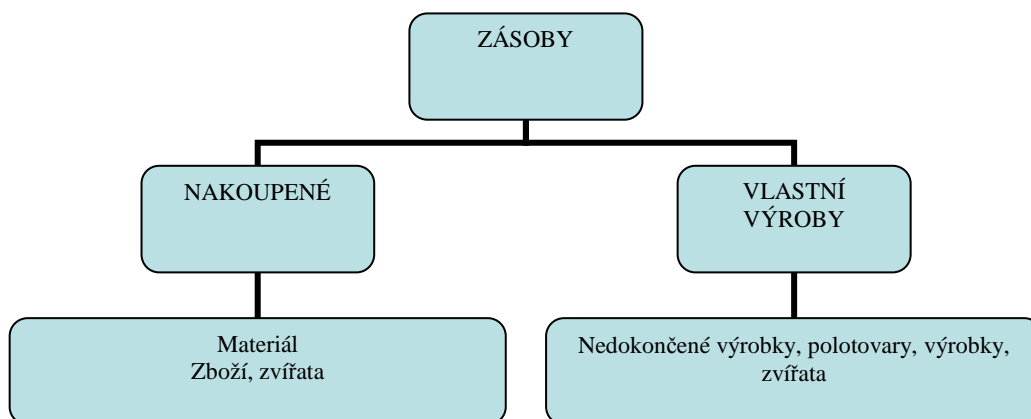
Nakupované zásoby dále můžeme rozvést na zboží, materiál a zvířata. Za zboží označujeme ty zásoby, které nakoupíme a prodáváme dál bez jakékoli další změny. Materiál jsou zásoby, které prochází dalšími procesy a až poté jsou určeny k prodeji.

Vlastní zásoby jsou takové, jaké si organizace vyrobí sama svou vlastní činností. U zásob vlastních může sama účetní jednotka rozhodnout, zda do zásob zařadí také dlouhodobý majetek drobný. Dále do těchto zásob spadá nedokončená výroba, zahrnující takové výrobky, jež nelze prodávat.

Zásoby dále členíme na tyto položky :

- Materiál.
- Zboží.
- Nedokončená výroba a polotovary vlastní výroby.
- Výrobky.
- Zvířata.³

³ Srov. BŘEZINOVÁ, H., MUNZAR, V., *Účetnictví*, s. 160.

Obr. 1 - Znázornění rozčlenění zásob

2.1.1 Zásoby nakupované

Materiál

Materiálem se rozumí nakoupené zásoby, které jsou určeny ke spotřebě. Můžeme sem zahrnout například suroviny, náhradní díly, pohonné a mazací hmoty a jiné drobné předměty, které se postupně spotřebovávají a nejsou zařazeny do kategorie dlouhodobého hmotného majetku.⁴

Materiál dále členíme na:

- Základní suroviny – je to základní materiál, který se pomocí výrobních procesů přeměňuje do zhotovovaného výrobku, a to buď úplně nebo jen částečně a tvoří jeho podstatu.
- Pomocné látky – stejně jako suroviny přecházejí přímo do zhotovovaného výrobku, ale jsou odlišné tím, že netvoří jeho podstatu, tak jako suroviny (impregnace na materiál, šrouby atd.).

⁴ Srov. RUBÁKOVÁ, V., *Účetnictví pro úplně začátečníky*, s. 74.

- Náhradní díly – ložiska, náhradní vrtáky apod.
- Provozovací látky – jsou důležité pro chod podniku (např. desinfekční prostředky, kancelářské potřeby apod.).
- Obaly a obalové materiály – jsou určeny k ochraně při dopravě či přesunu materiálu či vlastních zásob, který jsme koupily (palety, krabice).
- Drobný hmotný majetek – majetek, který není zařazen mezi dlouhodobým majetkem (vrtačka, mobilní telefon, kalkulačka apod.).

Zboží

Podle § 9 odst. 5. Vyhlášky jsou to movité věci které se pořizují za účelem dalšího prodeje, pokud se firma zabývá obchodem s těmito věcmi. Dále sem patří také vlastní výrobky, které jsou aktivovány a předány do vlastních prodejen, dospělá zvířata vlastního chovu určena k prodeji, s výjimkou jatečných zvířat a nemovitosti, které jsou účetní jednotkou nakupovány za účelem prodeje v nezměněné podobě.⁵

2.1.2 Zásoby vlastní výroby

Polotovary a nedokončená výroba:

Polotovary jsou nedokončené výrobky. Jejich charakter je takový, že dosud neprošly všemi výrobními procesy a hotovy či zkompletovány budou až v dalším výrobním stupni. Firma může samostatně polotovary prodat jako součástky, nebo je použít při kompletaci vlastních výrobků.⁶

⁵ Srov. LOUŠA, F., Zásoby - komplexní průvodce účtováním a oceňováním, s. 12.

⁶ Srov. BŘEZINOVÁ, H., MUNZAR, V., *Účetnictví I.*, s. 161.

Pod nedokončenou výrobou si můžeme představit zhotovované výrobky, které proběhly jedním nebo více výrobními stupni. Stále však nejsou hotovým výrobkem a nejsou již ani materiálem.⁷

Výrobky

Jsou to předměty, které firma sama vyrobí za účelem prodeje odběrateli nebo přímo ke vlastní spotřebě.

Zvířata

Do této skupiny řadíme zvířata ve výkrmu, mladá chovná zvířata, ryby, včelstva, kožešinová zvířata, hejna slepic, krůt, kachen aj.

Z hmotného majetku neřadíme do zásob pozemky a stavby, v případě, že nejsou zbožím, dále pak umělecká díla, která nejsou součástí staveb, sbírky, předměty z drahých kovů, movité kulturní památky, předměty kulturní hodnoty či jejich soubory, pěstitelské celky trvalých porostů a základní stádo nebo tažná zvířata. To vše bez ohledu výše ocenění.⁸

2.2 Optimalizace stavu zásob

Firma zásoby pořizuje proto, aby měla v budoucnu ekonomický prospěch, kterého může docílit v případě jejich prodeje či přeměny v jiné zásoby, které jsou stejně tak jako zásoby běžné, určené k prodeji.

Podmínkou je optimální výše zásob. To znamená, že by na skladech měla mít pouze takové množství zásob jaké nezbytně potřebuje ke své činnosti. V potaz každá

⁷ Srov. BŘEZINOVÁ, H., MUNZAR, V., *Účetnictví I.*, s. 161.

⁸ Srov. LOUŠA, F., *Zásoby – komplexní průvodce účtováním a oceňováním*, s. 11.

organizace bere i náklady na skladování nadměrného množství zásob, nebo jiné důvody k vázání finančních prostředků, které by mohly být využity efektivněji.

Existuje mnoho metod, jak řídit stav zásob, tyto však nejsou předmětem této bakalářské práce.

3 POŘIZOVÁNÍ A OCEŇOVÁNÍ ZÁSOB

3.1 Pořízení zásob

Firma si zásoby může pořídit mnoha způsoby:

- Pořízení zásob nákupem od dodavatelů.
- Vložením do podnikání při založení společnosti.
- Vložením za účelem zvýšení základního jmění podniku.
- Přeřazením z osobního vlastnictví do podnikání.
- Vytvořením vlastní činností.
- Nalezením nebo bezúplatným nabytím

Všechny účetní jednotky se při oceňování zásob řídí pravidly v ČÚS 015 Zásoby, bodem 3, který rozvádí ustanovení § 25 Zákona a § 49 Vyhlášky.

3.2 Oceňování zásob při pořízení

Oceňování zásob při pořízení rozdělujeme na dvě skupiny:

- oceňování zásob vlastní výroby (výrobky, zvířata a nedokončená výroba),
- oceňování nakoupených zásob (zboží a materiál) – PC, CP, RPC.

3.2.1 Zásoby vlastní výroby

Oceňování zásob vlastní výroby provádíme pomocí vlastních nákladů. Těmi rozumíme všechny přímé náklady, které byly na výrobu vynaloženy a náklady

nepřímé, respektive jejich část, která se váže k výrobě. Tyto náklady se označují jako výrobní režie.⁹

Při výpočtu prodejní ceny pomocí kalkulačního vzorce postupujeme takto:¹⁰

1. Přímý materiál
2. Přímé mzdy
3. Ostatní přímé náklady
4. Výrobní (provozní) režie
<hr/>
Vlastní náklady výroby (provozu)
5. Správní režie
<hr/>
Vlastní náklady výkonu
6. Odbytové náklady
<hr/>
Úplné vlastní náklady výkonu
7. Kalkulovaný zisk
<hr/>
Prodejní cena

3.2.2 Zásoby nakoupené

Zásoby nakoupené může účetní jednotka oceňovat pomocí ceny pořizovací, ceny pořízení nebo reprodukční pořizovací cenou.¹¹

Pořizovací cena je součtem ceny pořízení a nákladů přímo souvisejících s pořízením.

„Nakupované zásoby oceňujeme při pořízení pořizovací cenou, již rozumíme cenu pořízení navýšenou o vedlejší pořizovací náklady, jimiž mohou být např.: přeprava, provize, clo, pojistné.“¹²

⁹ Srov. RUBÁKOVÁ, V., *Účetnictví pro úplné začátečníky*, s. 74.

¹⁰ Srov. SYNEK, M., *Podniková ekonomika*

¹¹ Srov. RUBÁKOVÁ, V., *Účetnictví pro úplné začátečníky*, s. 74.

¹² STROUHAL, J., ŽIDLICKÁ, R., *Účetnictví velká kniha příkladů*, s. 165.

Do pořizovací ceny nejsou zahrnuty kurzové rozdíly, úroky z úvěrů a půjček poskytnutých na pořízení zásob nebo smluvní pokuty a úroky z prodlení a jiné sankce ze smluvních vztahů.

Dále pak zásoby můžeme oceňovat reprodukční pořizovací cenou. Reprodukční pořizovací cena je cena určená odborným odhadem, a je to cena, za kterou byl majetek pořízen v době, kdy o něm účetní jednotka účtovala.¹³

3.2.3 Ocenění zásob v souvislosti se způsobem jejich pořízení

Tab. 2 - Typy cen ve vazbě na způsob pořízení zásob¹⁴

Typy cen	Způsob pořízení
Pořizovací cena	- nakoupené zásoby
Vlastní náklady	- zásoby vytvořené vlastní činností
Reprodukční pořizovací cena	- vklady zásob do podnikání - bezúplatně nabyté zásoby - dary, přebytky zjištěné inventurou - zásoby vytvořené vlastní činností, u nichž nelze zjistit náklady na jejich vytvoření - zásoby vrácené z výroby jako odpad

3.3 Techniky oceňování při úbytku zásob

Přírůstky a úbytky zásob se ve většině případech oceňují v pořizovacích cenách. Jestliže byl určitý druh materiálu pořízen za různé ceny či byly v jedné

¹³ Srov. LOUŠA, F., *Zásoby – komplexní průvodce oceňováním a účtováním*, s. ...

¹⁴ Srov. RUBÁKOVÁ, V., *Účetnictví pro úplné začátečníky*, s. 74

dodávce různé druhy materiálu, pak je nutné výdej tohoto materiálu ocenit jedním z těchto způsobů:¹⁵

- Metody oceňování při výdeji stejného druhu materiálu různých pořizovacích cenách :
 - a) metoda FIFO,
 - b) metoda váženého aritmetického průměru – metoda průměrných cen,
 - c) metoda plánované (skladní) ceny.

- Metody oceňování při výdeji různého druhu materiálu:
 - d) metoda s oddělením vedlejších nákladů pořízení.

3.3.1 Metoda FIFO

Louša uvádí: „Základním způsobem, který Zákon ale uvádí v § 25 odst. 3 až na druhém místě, je oceňování vyskladňovaných položek cenou, která byla dosažena při pořízení nejstarší skladované zásoby.“¹⁶

Metoda FIFO, která vychází z anglického názvu first in, first out – výdej materiálu ze skladu se oceňuje postupně cenami od zásoby nejstarší k zásobě nejnovější.¹⁷

První cena pro ocenění přírůstku zásob se použije jako první cena pro ocenění úbytku zásob. Při účtování zásob není nutné, aby byl zachycen každý jednotlivý výdej v hodnotovém vyjádření. Spotřebu materiálu může účetní jednotka účtovat koncem měsíce pode souhrnu výdejek najednou.

Tento způsob je využíván zejména v menších podnicích, kde je jen malé množství materiálu.

¹⁵ Srov. HOLÁ, K., ZNEBEJÁNKOVÁ, J., *Maturitní otázky – účetnictví*, s. 59.

¹⁶ LOUŠA, F., *Zásoby – komplexní průvodce oceňováním a účtováním*, s.17.

¹⁷ Pozn.: Opačným postupem je metoda LIFO, která je nazývána „poslední do skladu, první ze skladu“. U nás však tato metoda není pro toto oceňování povolena.

Podle Louši je důvodem tohoto postupu snaha přiblížit rozvahové ocenění zásob co nejvíce současným cenám trhu.¹⁸

3.3.2 Vážený průměr

Podle Českého účetního standardu pro podnikatele 015 Zásoby se vážený aritmetický průměr v případě využití této metody musí počítat nejméně jednou za měsíc, ale není nutné, aby tento výpočet účetní jednotka provedla ke konci měsíce i s ohledem na to, že tento termín by byl ve většině případech nejvýhodnější.¹⁹

Vážený aritmetický průměr může účetní jednotka počítat také pro každý výdej.

Vzorce pro vážený aritmetický průměr:

- a) vážený aritmetický průměr periodický – počítá se za určité období, nejdéle za 1 měsíc

$$\text{průměrná cena} = \frac{\text{PZ v Kč} + \text{nový příjem v Kč}}{\text{PZ v MJ} + \text{nový příjem v MJ}}$$

PZ ... počáteční zásoba

MJ ... měrná jednotka

Průměrnou cenu u váženého průměru periodického získáme, jestliže sečteme hodnotu materiálu na skladě na počátku období a hodnotu přírůstku za období a tento výsledek vydělíme součtem množství materiálu na skladě na počátku období a přírůstky v množství za období..

¹⁸ Srov. LOUŠA, F., Zásoby – komplexní průvodce oceňováním a účtováním, s. 17.

¹⁹ Srov. ČSÚ 015 - Zásoby

Cenu výdeje organizace počítá pouze jednou. Tato cena je stejná pro jeden měsíc z údajů z předchozího měsíce a cenou se v daném období ocení výdej celý.

b) vážený aritmetický průměr proměnlivý

$$\text{průměrná cena} = \text{zásoba v Kč} / \text{zásoba v množství}$$

Průměrnou cenu v případě aritmetického průměru proměnlivého získáme, jestliže sečteme hodnotu materiálu na skladě celkem a poslední přírůstek v Kč a tento výsledek vydělíme součtem množství materiálu na skladě celkem a poslední přírůstek v množství.

U váženého aritmetického průměru proměnlivého účetní jednotka vždy pro každý výdej počítá novou cenu.²⁰

3.3.3 Metoda plánované ceny

Louša uvádí: „ČSÚ 015 Zásoby nevyklučuje ani ocenění zásob pomocí předem stanovené ceny.“²¹

Avšak jak má být tato skladová cena stanovena není upraveno žádným předpisem. Dle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, § 4, odst. 15, je nutné, aby se účetní jednotka řídila obecnými pravidly. Ta říkají, že jednotlivé používané metody musí směřovat k co nejpřesnějšímu zobrazení skutečnosti. Při stanovení ceny se ve většině případů vychází z cen známých v momentu stanovení skladových cen, nebo z předpokládaných pořizovacích cen.

Podle Louši by bylo vhodné, aby se v účetní jednotce nacházel upravený, nejlépe vnitřním předpisem způsob změny výše této ceny během roku. Ke změně

²⁰ Srov. BŘEZINOVÁ, H., MUNZAR, V., *Účetnictví I.* s. 169.

²¹ Srov. LOUŠA, F., *Zásoby – komplexní průvodce oceňováním a účtováním*, s. 19.

ocenění by mohlo docházet pravidelně, pokud by se dosahované pořizovací ceny odchylovaly od předem stanovených cen o více než několik předem stanovených procent.²²

Způsob oceňování předem stanovenou cenou je pouze metodou, avšak použití jednotlivých konkrétních cen je jen aplikací této metody. Proto je možné ceny během roku měnit bez jakéhokoliv rozporu s ustanovením Zákona č. 563/191 Sb., o účetnictví, § 4, odst. 15, který říká, že účetní jednotka je povinna použít v příslušném období účetní metody podle odstavce 8 ve znění platném na jeho počátku.²³

Cena stanovená nově se bude požívat až pro nově pořízené zásoby, nebo se provede přecenění stávajících zásob. Množství přeceněných zásob účetní jednotka zjistí během inventury a dále pak zjištěné rozdíly bude účtovat jako o oceňovací odchylce.²⁴

Strouhal a Židlická uvádí: „V případě, že účetní jednotka vlastní nakupované zásoby téhož druhu a povahy, je zřejmé, že tyto zásoby pořizuje za různé pořizovací ceny.“²⁵

Předpokladem k použití metody skutečného ocenění je nevýznamné či příliš drahé množství zásob, které firma vlastní.

Tato metoda se stanovuje na celý rok a užívají se následující účty:

112 – skutečná cena,

112₁ – plánovaná cena,

112₂ – odchylka mezi skutečnou a plánovanou cenou.²⁶

Při použití této metody se rozdělí skladové účty na dva účty analytické. Na jednom z těchto účtů účetní jednotka účtuje v pevné ceně a na druhém rozdíl mezi cenou pevnou a cenou dodávky. Tento výsledný rozdíl je nazýván odchylkou.

²² Srov. LOUŠA, F., *Zásoby – komplexní průvodce oceňováním a účtováním*, s. 19.

²³ Srov. LOUŠA, F., *Zásoby – komplexní průvodce oceňováním a účtováním*, s. 19.

²⁴ Srov. LOUŠA, F., *Zásoby – komplexní průvodce oceňováním a účtováním*, s. 19.

²⁵ STROUHAL, F., ŽIDLICKÁ, R., *Účetnictví – velká kniha příkladů*, s. 166.

²⁶ Pozn. 112 – číslo účtu Materiál na skladě, dále popis v kapitole 3.3.4

Odchylky mezi skutečnou a plánovanou cenou se rozpouštějí úměrně hodnotě materiálu, který byl spotřebován. Koeficient pak vyjadřuje, kolik Kč odchylky připadá na 1 Kč plánované ceny při výdeji.

$$\text{Koeficient odchylky} = \text{KZ účtu } 112_2 / \text{KZ účtu } 112_1$$

KZ ... konečný zůstatek

Jestliže vydělíme konečný zůstatek odchylky mezi skutečnou a plánovanou cenou konečným zůstatkem ceny plánované, výsledkem je koeficient odchylky.

3.3.4 Metoda s oddělením vedlejších nákladů pořízení

Tento způsob je používán při dodávkách materiálu v různých druzích. Namísto používání účtu 111 – Pořízení materiálu se používají účty:

112 – Materiál v pořizovací ceně,

112₁ – Materiál v ceně pořízení,

112₂ – Vedlejší náklady materiálu.

Výpočtem koeficientu se vedlejší náklady rozpouštějí nejméně jednou za měsíc a při větších dodávkách nejlépe po každé nové dodávce. Koeficient pro tuto metodu vypočteme podle stejného vzorce, který je u metody plánované ceny – viz. podkapitola 3.3.3.

Podle Strouhala a Židlické metoda váženého aritmetického průměru a metoda pevných skladních cen dospívají k totožným výsledkům.²⁷

²⁷ Srov. STROUHAL, F., ŽIDLICKÁ, R., *Účetnictví – velká kniha příkladů*, s. 167.

4 ÚČTOVÁNÍ O ZÁSOBÁCH

„Účtování o přírůstku a úbytku zásob může účetní jednotka provádět variantou A nebo B.”²⁸

Účtování o zásobách způsobem A a B je podstatně odlišné v postupech účtování jak v průběhu účetního období, tak i na jeho konci.

4.1 Zásoby v účtové osnově

Ve směrné účtové osnově je zásobám věnována účtová třída 1. Účtová třída 1 se dále dělí na:

- účtová skupina 11 – Materiál,
- účtová skupina 12 – Zásoby vlastní výroby,
- účtová skupina 13 – Zboží,
- účtová skupina 15 – Poskytnuté zálohy na zásoby,
- účtová skupina 19 – Opravné položky k zásobám.

²⁸ RUBÁKOVÁ, V., *Účetnictví pro úplné začátečníky*, s. 74.

Tab. 3 - Účty účtové třídy 1 Směrné účtové osnovy

Účtová třída 1 – Zásoby	
<p>11 – <u>Materiál</u> 111 – Pořízení materiálu 112 – Materiál na skladě 119 – Materiál na cestě</p>	<p>15 – <u>Poskytnuté zálohy na zásoby</u> 151 – Poskytnuté zálohy na materiál 152 – Poskytnuté zálohy na zvířata 153 – Poskytnuté zálohy na zboží</p>
<p>12 – <u>Zásoby vlastní výroby</u> 121 – Nedokončená výroba 122 – Polotovary vlastní výroby 123 – Výrobky 124 – Zvířata</p>	<p>19 – <u>Opravné položky k zásobám</u> 191 – Opravná položka k materiálu 192 – Opravná položka k nedokončené výrobě 193 – Opravná položka k polotovarům vlastní výroby 194 – Opravná položka k výrobkům 195 – Opravná položka ke zvířatům 196 – Opravná položka ke zboží 197 – Opravná položka k zálohám na materiál 198 – Opravná položka k zálohám na zboží 199 – Opravná položka k zálohám na zvířata</p>
<p>13 – <u>Zboží</u> 131 – Pořízení zboží 132 – Zboží na skladě a v prodejnách 139 – Zboží na cestě</p>	

Pramen: vlastní pojetí podle Účtové osnovy pro podnikatele

4.2 Rozdíly ve způsobech účtování o zásobách

Způsob A – zásoby účetní jednotka účtuje v průběhu účetního období na příslušné účty účtových skupin 11 – Materiál a účtových skupin 13 – Zboží
 – do nákladů – účtová skupina 50 – Spotřebované nákupy se zásoby účtují při jejich spotřebě - výdeji ze skladu

- Způsob B – zásoby se v průběhu účetního období účtují přímo do nákladů do účtové skupiny 50 – Spotřebované nákupy
- na konci účetního období účetní jednotka zjistí pomocí inventarizace stav zásob, který zaúčtuje na příslušné účty účtových skupin 11 – Materiál a 13 - Zboží

4.3 Způsob A účtování o zásobách – metoda průběžná

Pokud účetní jednotka účtuje o zásobách způsobem A, potom provádí souběžné zápisy ve skladové evidenci (na skladových kartách) a v hlavní knize na účtech zásob. Hlavní funkcí skladové evidence je analytická evidence. Aplikuje se zde ustanovení § 13 zákona č. 563/1991 Sb., ve kterém se uvádí, že se musí vést v jednotkách množství a v příslušném ocenění.

Jak uvádí pan Louša, někdy se pro skladovou evidenci používá termín „vedení evidence zásob dle druhů“.²⁹

„Složky pořizovací ceny nakupovaných zásob se v průběhu účetního období účtují na vrub – stranu MD účtu 111 – Pořízení materiálu nebo účtu 131 – Pořízení zboží se souvztažným zápisem na stranu D na příslušný finanční účet či účet zúčtovacích vztahů (účtová třída 2 – Finanční účty nebo 3 – Zúčtovací vztahy). Vnitropodnikové služby, které souvisí s přepravou dodávek zásob se aktivují. Aktivace materiálu, služeb a zboží se účtuje na vrub příslušných účtů zásob a souvztažně ve prospěch příslušného účtu účtové skupiny 62 – Aktivace.“³⁰

„Převzetí materiálu a zboží na sklad následně účetní jednotka provádí (v pořizovacích cenách, pokud jde o nákup a ve vlastních nákladech, jde li o zásoby vlastní výroby) účetním zápisem na vrub účtu 112 – Materiál na skladě nebo 132 – Zboží na skladě a ve prospěch účtu 111 – Pořízení materiálu nebo 131 – Pořízení zboží.“³¹

²⁹ Srov. LOUŠA, F., *Zásoby – komplexní průvodce oceňováním a účtováním*, s. 13.

³⁰ ČSÚ pro podnikatele č. 015 - ZÁSoby

³¹ ČSÚ pro podnikatele č. 015 – ZÁSoby

„Spotřeba materiálu a prodej zboží se účtují běžně na vrub příslušných účtů účtové skupiny 50 – Spotřebované nákupy. V případě prodeje materiálu se účtuje na vrub účtu 554 – Prodaný materiál se souvztažným zápisem na příslušném účtu zásob.“³²

„Jestliže se jedná o zásoby vlastní výroby, pak se jejich přírůstky v průběhu účetního období zaúčtují na vrub příslušného účtu účtové skupiny 12 – Zásoby vlastní výroby se souvztažným zápisem ve prospěch příslušných účtů účtové skupiny 61 – Změny stavu zásob vlastní činnosti. Pokud se dále zásoby vyskladňují, účtuje se opačně a to na vrub příslušných účtů účtové skupiny 61 – Změny stavu zásob vlastní činnosti a ve prospěch příslušného účtu účtové skupiny 12 – Zásoby vlastní výroby.“³³

„V případě, že účetní jednotka účtuje způsobem A, může nákupy materiálu účtovat přímo na účet určený ke sledování materiálu na skladě účtové skupiny 11 – Materiál, nákupy zvířat na příslušný účet účtové skupiny 12 – Zásoby vlastní výroby a nákupy zboží na příslušný účet určený ke sledování zboží na skladě a v prodejnách účtové skupiny 13 – Zboží.“³⁴

4.4 Způsob B účtování o zásobách – metoda periodická

„Při nákupu zásob se v účetnictví účtuje přímo do spotřeby, tedy na nákladové účty, ať už byly zásoby skutečně spotřebovány nebo ne a to v průběhu celého roku. Organizace účtuje do účtů zásob v hlavní knize jen na konci účetního období, v okamžiku uzavírání účetních knih.“³⁵

³² ČSÚ pro podnikatele č. 015 - ZÁSoby

³³ ČSÚ pro podnikatele č. 015 - ZÁSoby

³⁴ ČSÚ pro podnikatele č. 015 - ZÁSoby

³⁵ Srov. ČSÚ pro podnikatele č. 015 - ZÁSoby

„Při účtování o zásobách způsobem B musí organizace také během účetního období vést skladovou evidenci, ale v účetnictví se při nákupu zásob účtuje přímo do spotřeby, tzn. do nákladů, a to bez ohledu na to, jestli byly zásoby skutečně spotřebovány. ČÚS č. 015 stanovuje, že při uplatnění způsobu B je nutné vést skladovou evidenci na analytických účtech běžně, aby bylo možno zjistit a prokázat stav zásob v průběhu účetního období a složky pořizovací ceny zásob.“³⁶

„V průběhu účetního období se složky pořizovací ceny nakupovaných zásob účtují na vrub příslušných účtů účtové skupiny 50 – Spotřebované nákupy se souvztažným zápisem na příslušných účtech účtové třídy 2–Finanční účty nebo účtové třídy 3–Zúčtovací vztahy. Vnitropodnikové služby související s přepravou dodávek zásob se aktivují. Aktivace materiálu, služeb a zboží se účtuje na vrub příslušných účtů účtové skupiny 50–Spotřebované nákupy souvztažně s příslušným účtem účtové skupiny 62–Aktivace.“³⁷

„Při uzavírání účetních knih se počáteční stavy příslušných účtů účtových skupin 11–Materiál a 13–Zboží převedou na vrub příslušných účtů spotřeby materiálu a prodaného zboží účtové skupiny 50–Spotřebované nákupy. Stav zásob se podle evidence o zásobách zaúčtuje na vrub příslušného účtu určeného ke sledování materiálu na skladě účtové skupiny 11–Materiál nebo na vrub příslušného účtu určeného ke sledování zboží na skladě a v prodejnách účtové skupiny 13–Zboží souvztažně s příslušným účtem účtové skupiny 50–Spotřebované nákupy.“³⁸

„V případě zásob vlastní výroby se v průběhu účetního období v účtové skupině 12–Zásoby vlastní výroby neprovádí žádné účetní zápisy a vynaložené náklady na výrobu se běžně účtují na příslušných účtech účtové třídy 5–Náklady. Při uzavírání účetních knih se následně počáteční stavy zásob zaúčtované na příslušných účtech účtové skupiny 12–Zásoby vlastní výroby převedou na vrub příslušných účtů účtové skupiny 61–Změny stavu zásob vlastní činnosti. Stav zásob podle inventarizace se zaúčtuje na vrub příslušných účtů účtové skupiny 12–Zásoby

³⁶ ČSÚ pro podnikatele č. 015 - ZÁSoby

³⁷ ČSÚ pro podnikatele č. 015 - ZÁSoby

³⁸ ČSÚ pro podnikatele č. 015 - ZÁSoby

vlastní výroby souvztažně s příslušným účtem účtové skupiny 61–Změny stavu zásob vlastní činnosti.”³⁹

Louša uvádí: „Tím, že jsou pořizované zásoby při způsobu B účtovány přímo do spotřeby, vzniká několik problémů. Tak v okamžiku nákupu nemůže být leckdy známo, jak bude nakupovaný materiál použit, zda jako přímý či režijní, jakou zakázku, pro jaké středisko atp..“⁴⁰

Neúčtováním o skladovaných zásobách se nenachází možnost vyjádření vlivu časového rozdílu mezi okamžikem splnění dodávky a zúčtováním odpovídajícího závazku. Z tohoto důvodu se účetní jednotka musí rozhodnout, jak o nákladech účtovat. Na výběr má ze dvou možností a to buď účtovat o nákladech v momentě přijetí faktury proti účtu dodavatelů, či v momentě doručení zásob, kdy by mělo nastat i jejich převzetí.

Pokud bereme v potaz výčet problémů, s kterými se mohou setkat uživatelé způsobu B, je jasné, že tento způsob, který se považuje za zjednodušení účetnictví, vede většinou k problémům a je vhodný spíše pro omezený okruh účetních jednotek s velmi jednoduchou činností. Aby nedošlo u variant A a B ke zkreslenému výsledku hospodaření a konečné rozvahy, je potřeba, aby se ke konci účetního období provedla inventarizace zásob, popřípadě opravení majetkových a nákladových účtů tak, aby odpovídaly skutečnému stavu.⁴¹

„Je možné v rámci jedné účetní jednotky obě varianty kombinovat, ne však na jednom syntetickém účtu. Povinnost účetní jednotky vést skladovou evidenci zásob nezávisí na použité variantě A nebo B.”⁴²

³⁹ ČSÚ pro podnikatele č. 015 - ZÁSoby

⁴⁰ LOUŠA, F., *Zásoby – komplexní průvodce oceňováním a účtováním*, s. 13.

⁴¹ Srov. RUBÁKOVÁ, V., *Účetnictví pro úplné začátečníky*, s. 75.

⁴² RUBÁKOVÁ, V., *Účetnictví pro úplné začátečníky*, s. 74.

5 ÚČTOVÁNÍ O ZBOŽÍ

Zboží, které Prováděcí vyhláška definuje jako movitou věc, si organizace pořizuje z důvodu dalšího prodeje.

O přírůstcích a úbytcích zboží účetní jednotka účtuje podobným způsobem jako u materiálu, kde má na výběr způsob A nebo B.

5.1 Účtování způsobem A

Kalkulační účet č. 131 – Pořízení zboží se používá pouze u účtování způsobu A. Pořízení zboží. Tento účet však není závazný. Při uzavírání účetních knih organizace účtuje zásoby na cestě na vrub účtu 139 – Zboží na cestě. V tomto případě jde o faktury, které ještě organizace nepřevzala. V případě nevyfakturovaných dodávek zboží účetní jednotka účtuje ve prospěch účtu 389 – Dohadné účty pasivní.

5.2 Účtování způsobem B

V tomto případě si účetní jednotka účtuje o nakupovaném zboží přímo do nákladů na vrub účtu 504 – Prodané zboží. Pokud organizace takto účtuje, zúčtovává všechny složky pořizovací ceny zboží, což je cena za zboží i s náklady související s pořízením.

Při uzavírání účetních knih jsou počáteční stavy účtu 132 – Zboží na skladě a v prodejnách převedeny do nákladů na vrub účtu 504 – Prodané zboží. Následně se konečný zůstatek podle skladové evidence (provedení inventarizace) zaúčtuje z nákladů na vrub účtu 132 – Zboží na skladě a v prodejnách.

6 ÚČTOVÁNÍ O ZÁSOBÁCH VLASTNÍ VÝROBY

Účtování o zásobách vlastní výroby má velký význam u účetních jednotek zabývajících se výrobní činností. Zásoby vlastní výroby účetní jednotka oceňuje vždy ve vlastních nákladech vynaložených na jejich zhotovení.

6.1 Účtování způsobem A

Pro účtování přírůstků a úbytků zásob vlastní výroby jsou využívány majetkové účty v účtové skupině 12 – Zásoby vlastní výroby souvztažně s účtovou skupinou 61 – Změny stavu zásob vlastní činnosti pro zachycení aktivace těchto zásob.

V případě, kdy účetní jednotka předává své výrobky do vlastních prodejen se tyto výrobky stávají zbožím. Tento proces znamená úbytek výrobků na jedné straně a přírůstek zboží na straně druhé.

6.2 Účtování způsobem B

Způsob B účtování o zásobách vlastní výroby vyžaduje vést průběžnou skladovou evidenci těchto zásob vlastní výroby.

U případu účtování způsobem B se v průběhu účetního období na účtové skupině 12 – Zásoby vlastní výroby neuskutečňují žádné účetní zápisy. Náklady vynaložené na výrobu si účetní jednotka účtuje běžně na vrub příslušného účtu účtové třídy 5 – Náklady.

V okamžiku, kdy se uzavírají účetní knihy se PS zásob, které jsou účtované na příslušných účtech účtové skupiny 12 převedou na vrub příslušných účtů do účtové skupiny 61 – Změny stavu zásob vlastní činnosti.

Následně účetní jednotka provede inventarizaci a dle zjištění stavu zásob dále účtuje opačným účetním zápisem na vrub příslušných účtů účtové skupiny 12 – Zásoby vlastní výroby.

V případě manka nad normu přirozeného úbytku se částka převede na vrub účtu 549 – Manka a škody a pokud je při inventarizaci zjištěn přebytek, zaúčtuje se ve prospěch daného účtu do účtové skupiny 61 – Změny stavu zásob vlastní činnosti.

6.3 Analytické a podrozvahové účty

Analytické účty podle druhů či skupin zásob slouží k jejich identifikaci a obsahují zejména označení, datum pořízení, datum vyskladnění, způsob ocenění a údaje o množství.

Kovanicová uvádí: „Na analytických účtech musí být účtováno i o zásobách předaných k externímu zpracování, zapůjčených mimo podnik nebo přemístěných do konsignačních skladů.“⁴³

Analytické účty se vedou podle Českého účetního standardu pro podnikatele č. 001 – Účty a zásady účtování na účtech.

Český účetní standard č. 015 – ZÁSoby dále uvádí vytváření analytických účtů v rámci syntetických účtů zásob:

- „účty v účtových skupinách: 11–Materiál, 12–Zásoby vlastní výroby, 13–Zboží, 15–Poskytnuté zálohy na zásoby a 19–Opravné položky k zásobám se stanoví tak, aby účetní jednotka byla schopna sestavit rozvahu v příslušném členění předepsaném vyhláškou“⁴⁴

⁴³ KOVANICOVÁ, D., *Abeceda účetních znalostí pro každého*, s. 266.

⁴⁴ ČSÚ pro podnikatele č. 015 - ZÁSoby

- „analytické účty se vedou se zohledněním předmětu činnosti účetní jednotky podle druhů či skupin zásob v evidenci o zásobách (u zásob zboží v maloobchodě alespoň podle hmotně odpovědných osob nebo podle míst uložení)”⁴⁵
- „analytické účty jednotlivých druhů či skupin zásob slouží k jejich identifikaci – obsahují zejména označení, datum pořízení, datum vyskladnění, ocenění a údaje o množství”⁴⁶

Podrobnější analytickou evidenci si účetní jednotka může sestavit podle svých potřeb, např. pro rozlišení zakázek, odběratelů apod..

6.4 Syntetické a analytické účty

V účtové osnově, kterou vydává ministerstvo financí, má každý účet své dané číslo. Jednotlivá čísla daných účtů se mohou dělit na dvě části:

- část syntetickou – číslo povinné,
- část analytickou – číslo nepovinné.

Syntetický účet je účet, který byl vytvořen na základě směrné účtové osnovy, kde číslo je pevně dané a má svůj název.

Pomocí analytických účtů si účetní jednotka může rozčlenit jeden účet na několik účtů analytických a podle toho pak sledovat každý tento analytický účet zvlášť.⁴⁷

Př.: účet 221.100, kde 221 je část syntetická a 100 část analytická

⁴⁵ ČSÚ pro podnikatele č. 015 - ZÁSoby

⁴⁶ ČSÚ pro podnikatele č. 015 - ZÁSoby

⁴⁷ Srov. BŘEZINOVÁ, H., MUNZAR. V., *Účetnictví I.*, s. 93.

7 INVENTARIZAČNÍ ROZDÍLY A INVENTARIZACE NA ZÁSOBÁCH

Inventarizace jsou velmi důležitou součástí účetnictví a pokud nejsou prováděny řádně, pak nemůžeme účetnictví považovat za průkazné.

Obvykle je inventarizace prováděna na základě příkazu vedoucího orgánu účetní jednotky.

Za průkazné účetnictví se považuje takové účetnictví, kde jsou všechny účetní záznamy průkazné a kdy účetní jednotka řádně provedla inventarizaci. Toto ustanovení se řídí dle §8, odst. 4 zákona o účetnictví.

Pravidla inventarizace majetku a závazků udává §29 až §30 v části páté zákona o účetnictví.

Louša vádí: „Touto normou by měla být stanovena základní pravidla provádění inventurních a inventarizačních prací a určeny osoby odpovědné za provedení jednotlivých dílčích etap. Bylo by vhodné základní pravidla pro provádění inventarizací vymezit obecnou směrnicí a každoročně pak vyhlášovat termíny a odpovědně osoby.“⁴⁸

Účetní jednotka musí dbát pravidel v § 33a odst. 6 Zákona a uchovávat podpisové vzory odpovědných osob.

Pomocí inventarizace sledují všechny účetní jednotky skutečný stav veškerého majetku a závazků. Dále tak kontrolují, zda stav, který zjistili odpovídá stavu majetku a závazků v účetnictví.⁴⁹

Účetní jednotka může provádět:

- Průběžnou neboli mimořádnou inventarizaci.
- Periodickou neboli řádnou inventarizaci.

⁴⁸ LOUŠA, F., *Zásoby – komplexní průvodce oceňováním a účtováním*, s. 155.

⁴⁹ Srov. BŘEZINOVÁ, H., MUNZAR, V., *Účetnictví I*.s. 178.

7.1 Průběžná inventarizace

Průběžná inventarizace se provádí v průběhu účetního období a to pouze u těch zásob, u kterých firma účtuje podle druhů, podle hmotně odpovědných osob, či podle míst uložení. Tímto způsobem má firma povinnost inventarizovat každý druh zásob nejméně jednou za účetní období. Organizace má možnost si termín této inventarizace zvolit sama pomocí vnitřního předpisu.

7.2 Periodická inventarizace

Periodická inventarizace se provádí k okamžiku, ke kterému účetní jednotka sestavuje účetní závěrku. Účetní závěrka v tomto případě může být mimořádná nebo řádná. Skutečné stavy majetku a závazků účetní jednotky se při inventarizaci zjišťují inventurou dokladovou nebo fyzickou.⁵⁰

Dokladovou inventuru účetní jednotka používá u závazků a pohledávek či u ostatních složek majetku, u kterých nemůžeme uskutečnit inventuru fyzickou. Fyzická inventura se používá u hmotného majetku, což jsou zásoby a v jiném případě u majetku nehmotného.

U hmotného majetku, kde nemůžeme fyzickou inventuru uskutečnit ke konci rozvahového dne je možné inventuru provést v prvním měsíci následujícího účetního období nebo v průběhu posledních čtyř měsíců účetního období.

Jak uvádí Rubáková, fyzickou inventuru provádí inventarizační komise, která po sléze vyhotoví inventurní soupisy a inventarizační zápis.⁵¹

⁵⁰ Srov. RUBÁKOVÁ, V., *Účetnictví pro úplné začátečníky*, s. 79.

⁵¹ Srov. RUBÁKOVÁ, V., *Účetnictví pro úplné začátečníky*, s. 79.

7.3 Možné inventarizační rozdíly

Po porovnání skutečných a účetních stavů mohou být zjištěny případné inventarizační rozdíly, kterými jsou manko nebo přebytek. Tyto inventarizační rozdíly následně účetní jednotka zaúčtuje do účetního období, ve kterém se inventarizací stav zásob zjišťuje.

7.3.1 Manko

Mankem rozumíme úbytek zásob, kdy nebyla došetřena jeho konkrétní příčina. Jde tedy o situaci, kdy je skutečný stav nižší, než stav účetní. Tento rozdíl však nelze doložit žádným účetním dokladem.⁵²

V účetnictví jsou manka řazena do provozních nákladů a účtují se na účet 501 – Spotřeba materiálu, pokud jde o nezaviněné manko, nebo na účet 549 – Manka a škody, jedná-li se o škodu zaviněnou.

Jestliže je předepsána náhrada, účtujeme ji pak jako provozní výnos na účet 648 – Ostatní provozní výnosy.

Náhrada zaviněného manka může být napravena pomocí platby na účet, srážkou ze mzdy, nebo přímo hotovostí.⁵³

7.3.2 Přebytek

Ke stavu přebytek dochází, jestliže je skutečný stav zásob vyšší než stav účetní. Jedná se o zásoby, které jsou na skladě, ale nebyly zaúčtovány do příjmu. Z tohoto důvodu se také přebytky účtují jako provozní výnosy a souvztažným účtem je zápis na vrub účtu 112 – Materiál na skladě.

⁵² Srov. BŘEZINOVÁ, H., MUNZAR, V., *Účetnictví I.*, s. 179.

⁵³ Srov. RUBÁKOVÁ, V., *Účetnictví pro úplné začátečnické*, s. 79.

7.4 Inventurní soupis

Do inventurního soupisu je účetní jednotka povinna zaznamenat všechny inventurou zjištěné stavy zásob.

Inventurní soupis musí obsahovat např.: podpisové záznamy odpovědných osob, okamžik zahájení a ukončení prováděné inventury, způsob, jakým byly zjišťovány skutečné stavy apod..

8 FIRMA HELLA AUTOTECHNIK, S.R.O.

Firma Hella Autotechnik, s.r.o. Mohelnice byla založena v roce 1992 jako stoprocentní dceřiná společnost německého koncernu Hella KGaA Hueck & Co. Strategickým rozhodnutím vedení HKG bylo následovat firmu Volkswagen do České republiky a založit zde závod na výrobu světelné techniky pro nové typy vozů Škody Auto, a.s.. Tento strategický cíl byl realizován v průběhu let 1992 – 1994, kdy byl vystavěn závod v Mohelnici a zavedena výroba světlometů, zadních světlů, blinkrů a ostřikovačů světlometů pro vozy Škoda Felicia.

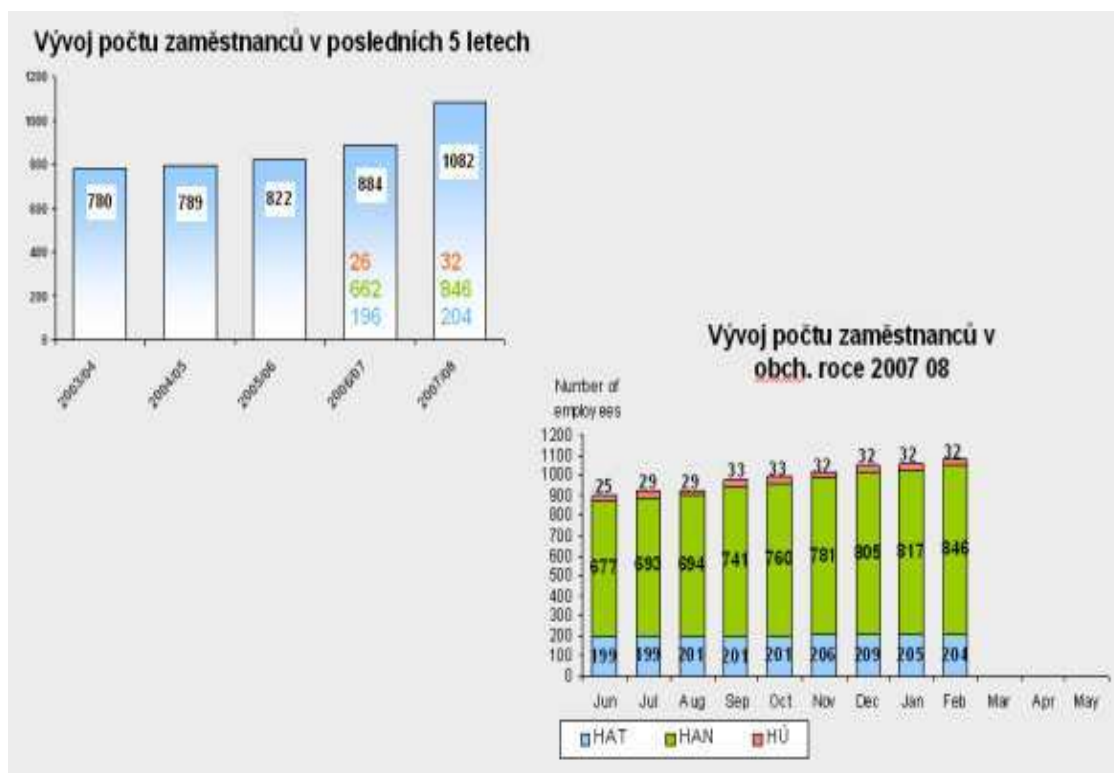
Dokonalé zvládnutí prvního projektu bylo významným signálem pro rozšíření jak výrobního sortimentu, tak i zákaznického spektra. Původně z montážního závodu se stala Hella Autotechnik společností disponující všemi technologickými zařízeními.

Od roku 2001 se Hella Autotechnik, s.r.o. podílela spolu s mateřskou firmou stále větší mírou na procesu vývoje výrobků. Díky kvalifikovanému personálu v provozech, v konstrukčních a vývojových kancelářích a zkušebnách je Hella Autotechnik, s.r.o. spolehlivou oporou svým zákazníkům, kteří se již nerekutují pouze ve střední a západní Evropě, ale i na východě u tradičních výrobců automobilů v Rusku, jako např. firma GAZ.⁵⁴

Hella Autotechnik a Hella Autotechnik Nova s.r.o. jsou dceřinné společnosti Hella Corporate Center Central & Eastern Europe, s.r.o.

⁵⁴ www.hella.cz

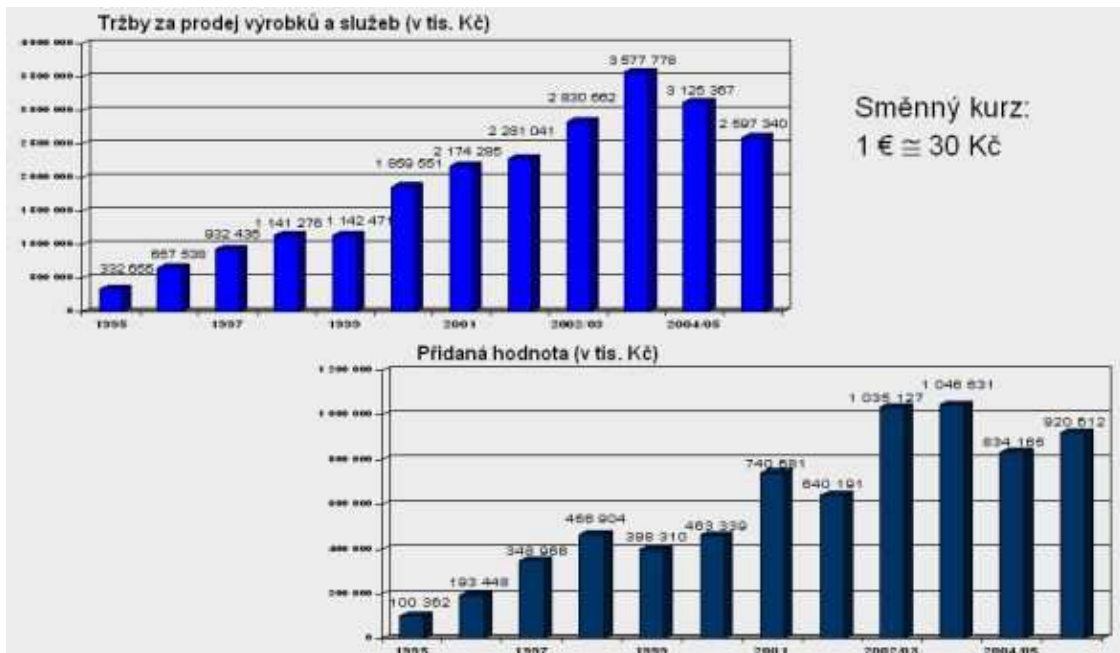
8.1 Personální údaje

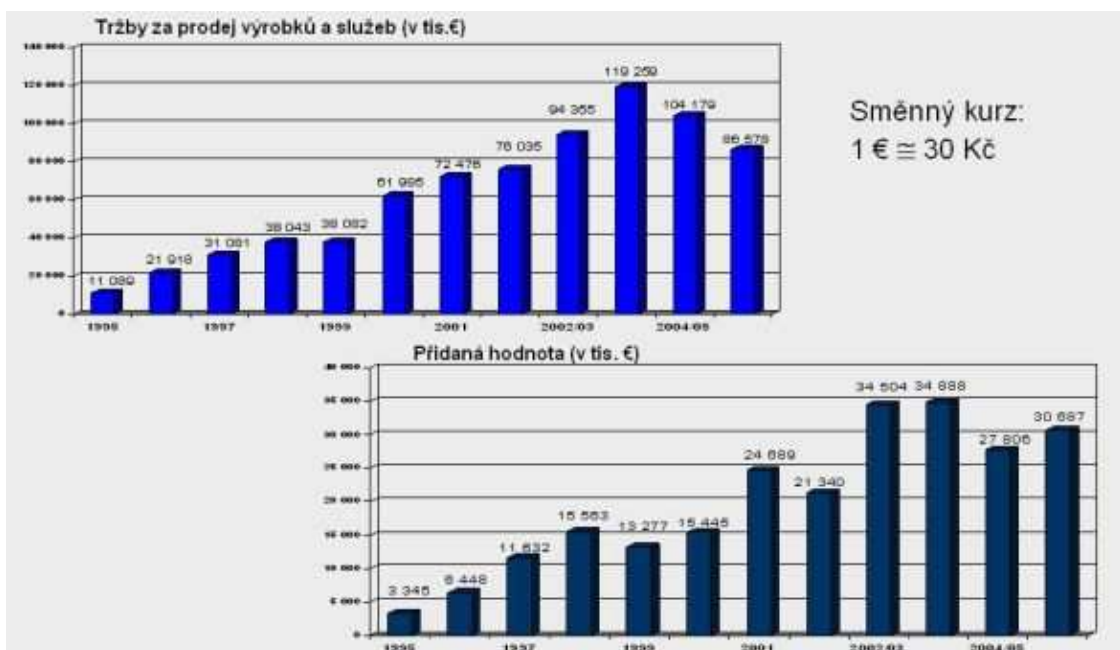
Obr. 2 – Personální údaje⁵⁵

⁵⁵ zdroj: internetové stránky Hella Autotechnik, s.r.o.

8.2 Ekonomické údaje

Obr. 3 – Tržby a přidaná hodnota v CZK⁵⁶

Obr. 4 – Tržby a přidaná hodnota v EUR⁵⁷

⁵⁶ zdroj: internetové stránky Hella Autotechnik, s.r.o.

⁵⁷ zdroj: internetové stránky Hella Autotechnik, s.r.o.

9 POŘIZOVÁNÍ A OCEŇOVÁNÍ ZÁSOB

9.1 Pořizování zásob

Firma si pořizuje své zásoby od různých dodavatelů, kterých je více jak 4000.

Mezi největší a nejčastější dodavatele patří:

- Formplast Purkert, s.r.o. Jablonné nad Orlicí,
- Böhm Plast Technik, a.s. Česká Třebová,
- Twist, s.r.o. Zábřeh,
- Philips Automotive Plauen – DE,
- Kes, s.r.o. Vratimov,
- Hella KG Lippstadt – DE.

Jmenované organizace dodávají zásoby jako jsou plastové díly (pouzdra, clonky, drážky, rámečky, krytky), žárovky, vodiče, objímky či moduly a další.

9.2 Způsoby a pravidla pro oceňování zásob na skladech Hella Autotechnik Nova, s.r.o.

Směrnice používaná v tomto podniku popisuje pravidla a způsoby pro oceňování zásob na skladech ve firmě. Firma používá odkazy a normy označené HP-HAT- 612l.

Ve firmě Hella Autotechnik Nova, s.r.o. se používá pro oceňování zásob na skladech informační systém Brain.

Od 1. ledna 2001 používá společnost pro oceňování zásob fixní ceny, což v předchozích letech neplatilo, protože se vycházelo z cen průměrných.

Cena daných zásob se vypočítává na základě kalkulací. Odpovědné za výpočet kalkulací výrobků je oddělení ekonomického úseku – Controlling.

Průměrné ceny se však používaly jen krátce a zanedlouho se od jejich používání upustilo. Velkou nevýhodou používání těchto cen byla zejména špatná dohledatelnost jejich vzniku. Firma se proto rozhodla přejít k užívání cen fixních, také z důvodu, že informační systém Brain nedovedl velmi dobře s průměrováním pracovat. Důsledkem tohoto pak docházelo k nedůvěryhodnosti průměrných cen a nevýhodou byla i významná časová náročnost uzávěrkových operací včetně průměrování cen.

Cena fixní je jasně daná a dá se jednoduše dohledat. Nevýhodou se však stává fakt, že vznikají cenové odchylky, které následně při vyhodnocování ziskovosti projektů, firma není schopna přiřadit k jednotlivým projektům.

Jako podklad pro oceňování zásob slouží skladová kalkulace (v průběhu času se používaly kalkulační metody nazývané N, S a I.)

Jsou to vnitropodnikové kalkulace, které jsou sestavovány na základě stejného principu, pracují s fixními cenami, jen se historicky vyvíjely. Např. dříve ve verzi S nebyla zahrnuta zmetkovitost.

Aktuální metoda skladové kalkulace, které se používá v roce 2008/2009, je kalkulace N.

N kalkulace je počítána vždy ke konci každého měsíce a musí se historicky uchovávat, poněvadž pak dále slouží jako podklad pro skladovou uzávěrku, na jejímž základě se zásoby vlastní výroby zúčtovávají do účetnictví.

Firma pro oceňování zásob používá fixních cen. Tyto fixní ceny jsou stanovené a platné vždy pro tři následující měsíce, což znamená, že skladová cena nakupovaného dílu je stejná po tři měsíce.

Po uplynutí tří měsíců se pak skladové ceny porovnávají s aktuální cenou, která se stanovuje na základě aktuálního nákupního kontraktu při aktuálním kurzu.

Pevné skladové ceny se mění jen pokud jsou zjištěny odchylky +/- 3 %, jinak zůstávají stálé. Z tohoto můžeme vyvodit, že hlavní příčinou pro změnu fixní skladové

ceny je tedy změna kurzu, změna nákupního kontraktu či dodavatele a s tím související změna nákupního kontraktu.

Zkoumaná firma používá ve svém účetnictví měnový kurz platný vždy ke konci měsíce. Ten je následně platný vždy další jeden měsíc. Z toho plyne, že se kurz mění jednou za měsíc.

Rozdíly mezi fixní skladovou cenou a aktuální cenou na faktuře od dodavatele se účtují jako cenové odchylky.

Pravidlo jednoměsíčního časového posunu se uplatňuje u kalkulací pro ocenění skladové zásoby. Například pro ocenění skladové zásoby za březen se použije pevná cena na základě oceňování měsíce února. Taková kalkulace slouží zejména pro potřeby Helly Autotechnik Nova z důvodu, aby byla schopna vyčíslit tzv. vliv změn ceníku.

Organizace používá dvě skladové ceny:

- inventurní,
- expediční.

9.3 Zásoby materiálu a jejich oceňování

Pro oceňování zásob materiálových firma používá cenu inventurní. Inventurní cena obsahuje materiálové náklady ve fixních cenách. V systému Brain je označena jako pole INCE.

Skladová cena inventurní je pouze cena materiálu, která je vypočtená dle kusovníku (seznamu dílů, ze kterého se skládá finální výrobek) a fixních skladových cen. Cena inventurní se nachází na úrovni nákupního kontraktu / fixní ceny a slouží pro ocenění skladů materiálů (01, 05, kooperačních skladů, konsignačních skladů, skladů obalů apod..)

Na skladech materiálů se objevují především nakupované díly a suroviny, které nemají kusovník. V tomto případě inventurní cena odpovídá fixní skladové ceně / nákupnímu kontraktu.

Do zásob materiálových spadají zásoby nakoupené, což může být zboží nebo materiál, který se nachází na skladech a v expedici. Oceňování materiálových zásob se uskutečňuje v prodejních cenách, tzn. cena pořízení včetně souvisejících vedlejších pořizovacích nákladů.

9.4 Zásoby výrobků, nedokončené výroby a jejich oceňování

K oceňování výrobků, předmětů vlastní výroby umístěných v expedičních skladech, firma používá cenu expediční.

Skladová cena expediční je cena výrobku na úrovni kalkulačního vzorce HK1 (zahrnuje jak materiálové náklady, které vypočteme podle kusovníku a fixních cen materiálů, tak i výrobní náklady vypočtené dle technologických postupů = norma * plánovaná hodinová sazba daného pracoviště).

Tato cena bývá stanovena na základě vlastních nákladů výroby a zahrnuje:

- materiálové náklady uvedené ve fixních cenách,
- výrobní náklady, do kterých patří náklady strojní a náklady personální,
- správní a zásobovací režii,
- zmetkovost.

Expediční cena slouží jak pro oceňování hotových výrobků, neboli předmětů vlastní výroby, tak i nedokončené výroby, která se nachází v expedičních skladech a jsou určeny k realizaci.

Oceňování zásob vlastní výroby se provádí ve vnitropodnikových cenách, které jsou stanoveny na úrovni vlastních nákladů. Vlastními náklady rozumíme náklady přímé, kam spadají náklady mzdové a materiálové, které jsou vynaložené na výrobu a část nákladů nepřímých, vztahujících se ke konkrétní výrobě.

Tab. 4 - Popis kalkulačního vzorce⁵⁸

Obecný popis kalkulačního vzorce skladové kalkulace v HAN

Rádek	Kalkulační vzorec	Popis
1	Surový materiál	náklady na surový mat. dle kusovníku
2	Nakupované díly	náklady na nakupované díly dle kusovníku
3	Inventurní cena	=ř.1+ř.2
4	Zásobovací režie	= 4% z inventurní ceny, výpočet popsán na listu přířázky
5	Personální náklady	personální náklady dle technologických postupů (norma * ruční hodinová sazba)
6	Strojní náklady	strojní náklady dle technologických postupů (norma * strojní hodinová sazba)
7	Výrobní náklady	= 5+6
8	HK0	= 3+7
9	Zmetkovitost	náklady na zmetky na úrovni mat. a výrobních nákladů
10	SEK/Investice/Ks	poměrná část pořizovací ceny montážní linky v KČ/Ks
11	HK1	= 8+9+10+4
12	Správní režie	= 2,4% z HK0, výpočet popsán na listu přířázky
13	HK2	= 11+12
14	Odbytová režie	=1,2% z HK0, výpočet popsán na listu přířázky
15	HK3	= 13+14

9.5 Způsob stanovení fixních cen zásob

Fixní, neboli stálé či pevné ceny jsou základem pro výpočet inventurní N kalkulace. Fixní cena se rovná maximálnímu nákupnímu kontraktu v okamžiku stanovení fixní ceny. Ceny jsou přepočítány aktuálním měsíčním kurzem, který bývá zadán v systému. První fixní ceny v podniku byly stanoveny k 1.1.2001.

Tab. 5 - Příklad stanovení fixní ceny

Cena stanovená k 1.1.2008, kurz 1€ = 30 CZK

Období	Nakupovaný díl	Dodavatel	Platný nákupní kontrakt	Měna	Hodnota v CZK
Období 1	Žárovka X	A	2	€	60
Období 2	Žárovka X	B	2,5	€	75
Období 3	Žárovka X	C	55	CZK	55

K 1.1.2008 je stanovena fixní cena 75 CZK na žárovku X.

⁵⁸ zdroj: dokumentace Hella Autotechnik

V tabulce je uveden platný nákupní kontrakt v ceně 1€ za 1 ks. Hodnotu v CZK dostaneme, pokud platný nákupní kontrakt vynásobíme platným měnovým kurzem. V tomto případě jsme k výsledku 75 CZK za žárovku X došli postupem: $2,5 * 30$.

9.6 Změny a kontrola fixních cen

Ke změnám pevných cen docházelo vždy ke konci čtvrtletí obchodního roku, tzn. v měsících srpen, listopad, únor a květen. Od července 2002 odpovídá čtvrtletí kalendářnímu roku, tzn. březen, červen, září, prosinec a to tehdy, jak již bylo zmíněno, pokud se maximální nákupní kontrakt v době změny fixní ceny liší od fixní ceny o +/- 3 %.

10 METODY ÚČTOVÁNÍ O ZÁSOBÁCH VE FIRMĚ HELLA AUTOTECHNIK NOVA, S.R.O.

Firma Hella Autotechnik Nova s.r.o., využívá k účtování o zásobách účtů v účtové třídě 1 Směrné účtové osnovy, která je přílohou č. 4 Vyhlášky č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

Český účetní standard č. 015 – ZÁSoby umožňuje firmě možnost volby mezi dvěma způsoby, jak o zásobách účtovat.

Firma Hella Autotechnik Nova s.r.o. využívá ke svému účtování o zásobách způsob A.

Účetní jednotka Hella Autotechnik Nova s.r.o. využívá pro zaúčtování zásob různorodé sklady, jako jsou:

- sklad materiálu 05 – obsahově největší sklad,
- sklad nedokončené výroby a polotovarů (NV),
- sklad expedice – sklad 85,
- sklad zboží – účtuje se zřídka, je zde velmi nízký objem,
- sklad obalů.

Pro tyto sklady účetní jednotka využívá následující účty:

- 112 100 – pro sklad materiálu,
- 121 100 – pro sklad nedokončené výroby a polotovarů,
- 123 100 – pro sklad expedice při účtování výrobků,
- 132 100 – pro sklad expedice při účtování kooperačních dílů.

Analytické účty jsou vedeny v informačním systému Barin, který dále popisují v podkapitole 10.1.1.

10.1 Regleta

Ke každému skladu existuje tzv. regleta, která sestává z různého počtu sestav a zobrazuje souhrn všech příjmů a výdajů na určitém skladě dohromady za celý měsíc, bez specifikace pohybu. Zjednodušeně je to tedy souhrn pohybů ze sestav.

Sestava znázorňuje konkrétní pohyby na skladě, na jejichž základě se ručně zúčtovává do účetního programu Sap na příslušný účet.

Jednotlivé reglety jsou vedeny pracovníky controllingu v systému Brain, který zahrnuje vše od příjmu zásob až po jejich výdej.

V regletě se nic neúčtuje, jedná se pouze o přehled. Slouží v podstatě jako skladní karta daného druhu zásob.

Zjednodušeně jsou to podklady pro zpracování a zaúčtování zásob, kde jsou znázorněny všechny pohyby dané zásoby za minulý měsíc. Tyto podklady slouží v úseku controlling k zachycení všech pohybů zásob na jednotlivých skladech. Znamená to, že pro každý jednotlivý sklad se vede jedna regleta.

Reglety obsahují označení druhu zásob a údaje jako jsou:

- cenu inventurní,
- stav počáteční,
- hodnotu počátečního stavu,
- příjmy v množství,
- hodnota příjmu,
- výdaje v množství,
- hodnota výdaje,
- stav konečný,
- hodnota stavu konečného.

Reglety z oddělení controllingu obdrží oddělení účtárny vždy začátkem měsíce, obvykle 2. pracovní den v měsíci. Pracovníci účtárny následně každou sestavu (regletu) zúčtovávají ze systému Brain do účetního systému Sap. Kontrolují se konečné stavy reglety se stavem vedeným v účetnictví. Konečné stavy zjištěné z reglet vždy musí souhlasit se stavem zaúčtovaným do účetního systému Sap.

10.1.1 Systém Brain

Systém Brain, který jak jsem se již zmínila se používá v úseku controllingu, kde zachycuje stav zásob položkově – kusově.

Můžeme zde sledovat detaily pohybů, jako jsou např. číslo položky a její množství, skladová cena, druh pohybu, sklad, datum atd.

10.1.2 Systém Sap

Účetní systém Sap na rozdíl od systému Brain zobrazuje zásoby pouze účetně (materiálně). V systému Sap nenajdeme přehled zásob, tak jako v systému Brain, ale pouze stav účtů. V účetním systému Sap nemůžeme vidět detaily skladových pohybů.

Účetní jednotka zde účtuje o nákladech, výnosech nebo o bilančních účtech.

10.2 Účtování zásob vlastní výroby

Pokud si účetní jednotka zvolí metodu A, účtuje pak měsíčně v průběhu účetního období.

Při výběru metody B účtuje pouze počáteční stavy, které na konci účetního období odepíše jako snížení výnosů a dále se zaúčtuje na konci roku jako zásoba. Dále účtování zásob vlastní výroby uvádím v tabulkách u příkladů účtování.

10.3 Účtování o materiálových zásobách

Při účtování materiálu účetní jednotka postupuje následovně:

Pořízení materiálu, což je ve chvíli, kdy materiál přijde do firmy je účtován účetní jednotkou firmy na účet č. 111 – pořízení materiálu. Dále se z účtu 111 přesune materiál ve skladové ceně na sklad pod číslem účtu 112 – materiál na skladě. Následně přechází na nedokončenou výrobu číslo účtu 121, pod expediční cenou, kde se dělají

různé úpravy, jako např. pokovování atd. a z nedokončené výroby se potom přemístí na účet 123 – výrobky, také pod cenou expediční, odkud už se dále jen prodává.

Cestou, kterou se přesouvá materiál mezi sklady, se mění číslo dílu. To znamená, že např. rámeček má jiné číslo dílu před pokovením na účtě 112 a jiné číslo po pokovení na účtě 121.

10.4 Příklady účtování na jednotlivých skladech:

Tab. 6 - SKLAD MATERIÁLU 112 100

ÚČETNÍ OPERACE	Strana MD	Strana D
Příjem materiálu do výroby		
Hodnota práce	112 100	111 100
Hodnota příjmu	112 100	111 100
Příjem z XLOG	112 100	111 100
Výdej mat. z kons. Skl. Do výroby	112 100	111 100
- zúčtování výdeje materiálu do N	501	112 100
Vráceno odběratelem	112 100	504 100
Vrácený materiál z kooperací	112 100	112 110
Odvádění z NV na O5	112 100	621 100
Příjem z výroby na 05	112 100	621 100
Aktivace materiálu	112 100	621 100
Vrácený materiál ze skl. 85	112 100	501 220
Přeskladnění obalů ze skl. PA	112 100	112 600
Výdej materiálu do výroby	501	112 100
Výdej režijního materiálu do spotřeby	501	112 100
Výdej materiálu na vývoj	501 100	112 100
Výdej materiálu na sklad obalů	112 600	112 100
Výdej materiálu do kooperací	112 110	112 100
Přeskladnění materiálu z 05 na 85	501 220	112 100
Šrotace	501 130	112 100

- zúčtování šrotace do N	582 100	112 100
Odvod materiálu do reklamací	501 130	112 100
Prodej materiálu	542 100	112 100
Přeskladnění 97,98	112 100	501 110 +
- zúčtování přeskladnění do N	501 110	112 100 -

Tab. 7 - SKLAD NEDOKONČENÉ VÝROBY

121 100

ÚČETNÍ OPERACE	Strana MD	Strana D
Příjem materiálu do výroby	121 100	611 100
Vrácení kusovníku	121 100	611 100
Aktivace materiálu	121 100	611 100
Odvod polot. Z NV na 05	611 100	121 100
Výdej z NV na 05	611 100	121 100
Zmetky v NV	611 400	121 100
Šrotace	611 400	121 100
Vyzmetkované výrobky	611 400	121 100
Spotř. Tech. Režijního mat.	611 100	121 100
Výdej z NV na 85	611 100	121 100
Cenové odchylky	121 100	611 100 +
- zúčtování cenových odchylek	611 100	121 100 -

Tab. 8 - SKLAD EXPEDICE – 85

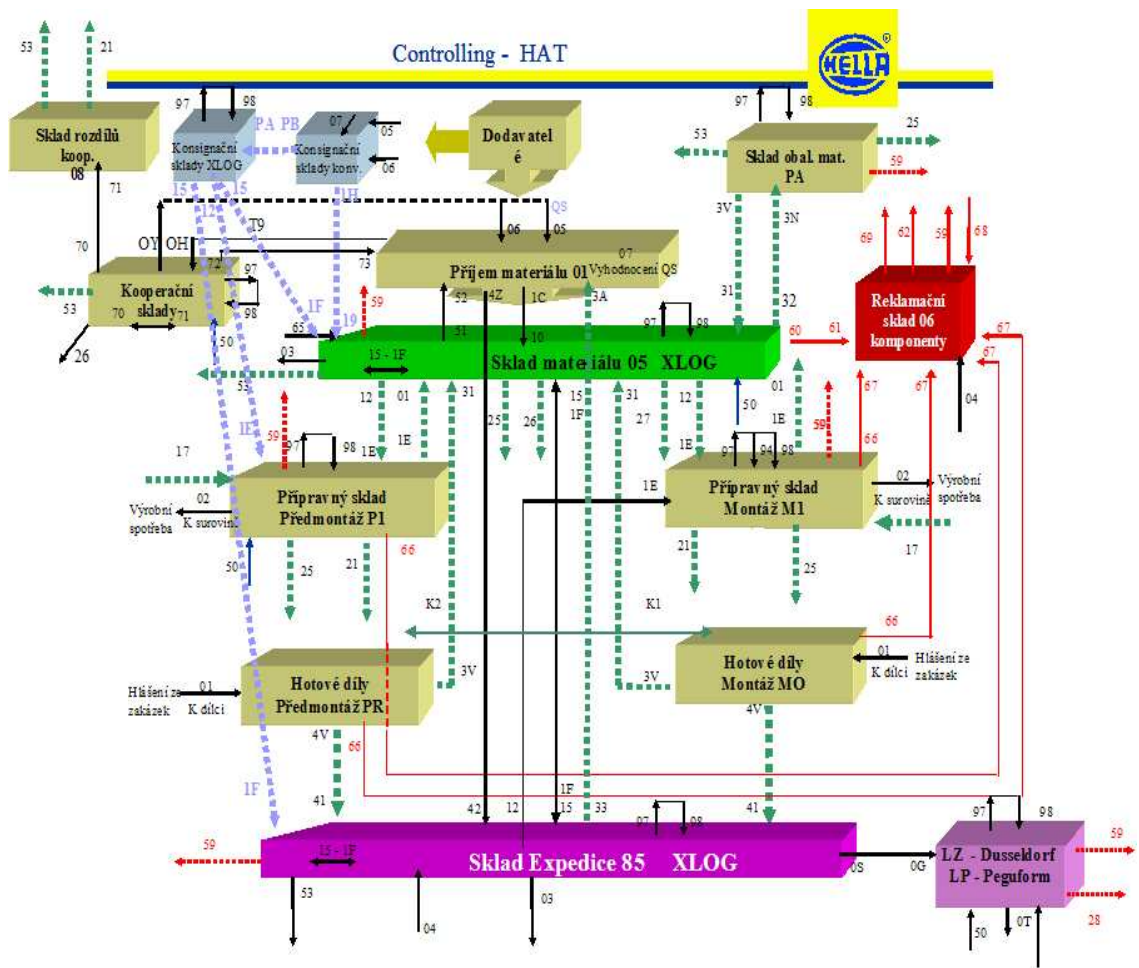
123 100 – VÝROBKY

132 100 – KOOPERAČNÍ DÍLY

ÚČETNÍ OPERACE	Strana MD	Strana D
Příjem z výroby na sklad 85		
Výrobky	123 100	613 100
Zboží	132 100	504 100
příjem ze skl. 05 na 85		
Výrobky	123 100	613 100
Zboží	132 100	112 100
Přeskladnění zboží z konsig.skladů	132 100	504 100
Vráceno odběratelem		
Výrobky	123 100	613 100
Zboží, koop. Díly	132 100	504 100
Rotace		
Výrobky	613 100	123 100
Zboží	504 100	132 100
Vrácený materiál do skl. NV		
Výrobky	613 100	123 100
Reklamace výrobků k dodavateli	613 100	123 100
Přeskladnění 97, 98		
Výrobky	123 100	613 100 +
Výrobky	613 100	123 100 –
Zboží	132 100	504 100 +
Zboží	504 100	132 100 -

Konečný zůstatek na regletě je součtem účtů 123 100 + 132 100.

Aktuální verze skladových pohybů.⁵⁹

Obr. 5 – Aktuální verze skladových pohybů

⁵⁹ zdroj: interní dokumenty firmy

Tab. 9 - Popis skladových pohybů a jejich účtování⁶⁰

Název skladu	Příjem/Výdej	Klíč pohybu	Název pohybu	Účtování pohybu		
Sklad materiálu 05	Příjem	06.07	Příjem materiálu od dodavatele	112/111		
	Příjem	50	Aktivace materiálu	112/621	112/501	
	Příjem	65	Reklamacie od odběratele			
	Příjem	31	Odvádění z NV na sklad materiálu	112/621		
	Příjem	3A	Příjem ze skladu 85	112/501		
	Příjem	31	Přeskladnění obalů ze skladu PA	112/112		
	Příjem	1F	Vrácený materiál ze skladu 85	112/501		
	Příjem	19	Příjem materiálu z konsignačních skladů	112/111		
	Příjem	1F	Příjem materiálu z XLOG konsignačních skladů	112/111		
	Příjem	01	Příjem z výroby	112/621		
	Příjem	04	Vráceno odběratelem	112/504		
	Výdej	T9	Výdej materiálu do kooperací	112/112		
	Výdej	32	Výdej materiálu na sklad obalů	112/112		
	Výdej	60	Odvod materiálu do reklamací	501/112		
	Výdej	12	Výdej materiálu do výroby	501/112		
	Výdej	59	Šrotace materiálu na 05	501/112	582/112	
	Výdej	25	Výdej režijního materiálu do spotřeby	501/112		
	Výdej	26	Výdej materiálu na zkoušky	501/112		
	Výdej	4Z	Přeskladnění ze skladu materiálu na 85	501/112		
	Výdej	15	Přeskladnění ze skladu materiálu na 85	501/112		
	Výdej	53	Prodej na ruční fakturu	542/112	504/112	601/642
	Výdej	03	Prodej - systémový	542/112	504/112	601/642
		97/98	Přeskladnění mezi položkami na skladě materiálu	112/501	501/112	
	Výdej	OY	Příjem ze skladu kooperací			
	Výdej	73	Vrácený materiál z kooperací	112/112		
	Výdej	27	Výdej spotřebního materiálu - ztráty	501/112		
Konsignační sklad	Výdej	12	Výdej materiálu z konsignačních skladů do výroby	112/111		
				501/112		
Expediční sklad 85	Příjem	41	Příjem z výroby	výrobky	zboží	
	Příjem	04	Vráceno odběratelem na sklad 85	123/613	132/504	
	Příjem	42	Příjem zboží na sklad 85	123/613	132/504	
	Příjem	1F	Přeskladnění ze skladu 05 na 85	123/613	132/112	
	Příjem	1F	Přeskladnění z konsignačních skladů		132/504	
	Výdej	03	Prodej výrobků a zboží	613/123	504/132	
	Výdej	59	Šrotace výrobků a zboží	613/123	504/132	
		97/98	Přeskladnění na skladu 85	613/123_123/613	504/132_132/504	
	Výdej	12	Vráceno z expedice do NV	613/123		
	Výdej	33	Výdej ze skladu 85 na 05	613/123	504/132	
	Výdej	53	Prodej na ruční fakturu	613/123	504/132	
	Výdej	OS	Přeskladnění na konsignační sklady	613/123		
	Výdej	15	Vrácený materiál do skladu 05	613/123	504/132	
	Výdej	60	Přeskladnění výrobků do reklamačního skladu	nepoužívá se		
Kooperační sklad	Příjem	50	Aktivace materiálu	112/621		
	Příjem	OH	Příjem materiálu z 05	112/112		
	Výdej	53	Prodej materiálu z kooperací	542/112		
		97/98	Přeskladnění mezi položkami na skladě KO	112/501		
	Výdej	72	Výdej nepotřebného materiálu na 05	112/112		
	Výdej	OY	výdej z kooperací do 05	112/112		
	Výdej	26	Ostatní spotřeba	501/112		
Konsignační sklad - expedice	Příjem	OG	Příjem z expedičního skladu	123/613		
	Příjem	50	Aktivace	123/613		
	Příjem	04	Vráceno odběratelem			
	Výdej	OT	Prodej	613/123		
		97/98	Přeskladnění	123/613		
	Výdej	59	Šrotace	613/123		
Výdej	28	Vzorky zdarma				
Nedokončená výroba	Příjem	1E	Příjem materiálu do výroby	121/611		
	Příjem	50	Aktivace materiálu	121/611		
	Příjem	17	Vrácení kusovníků	121/611		
	Výdej	3V	Odvod polotovarů z NV na 05	611/121		
	Výdej	21	Spozřeba tech. Režijního materiálu	611/121		
	Výdej	59	Šrotace v NV	611/121		
	Výdej	4V	Odvod výrobků na sklad 85	611/121		
	Výdej	66	Zmetky v NV	611/121		
		97/98	Přeskladnění na skladech NV	121/611		
	Výdej	01	Výdej do EH (Demontážní sklad)	611/121		
	Výdej	25	Výdej rež. Materiálu do spotřeby	611/121		
	Výdej	01	Výdej z NV na 05	611/121		
	Výdej	01/02	Sestava rozdílu v NV	121/611	611/121	
	Výdej	01	Výdej z NV na 85	611/121		
Výdej	K1.K2	Přeskladnění mezi položkami v NV	neúčtuje se, přeskladnění v rámci NV			

⁶⁰ zdroj: interní dokumenty firmy

11 PŘÍJEM MATERIÁLU VE FIRMĚ HELLA AUTOTECHNIK NOVA, s.r.o.

Firma má zpracovány směrnice popisující postupy a odpovědnost při příjmu výrobního a režijního materiálu

11.1 Proces příjmu materiálu ve firmě

Dodání materiálu probíhá na základě vystavené objednávky, bez které se příjem materiálu neobejde. Materiály jsou zkontrolovány pracovníkem příjmu poté, co jsou vyloženy na plochu příjmu. Pracovník je povinen zkontrolovat označení, kvalitu a čistotu materiálu a zjistit, zda se dodací list shoduje s dodávkou.

Při zjištění jakéhokoliv nedostatku zaměstnanec vypracuje komerční zápis a podává informaci příslušnému disponentu sériového nákupu.

Při příjmu chemických látek či přípravků (CHLP) je nezbytností zkontrolovat název výrobku, identifikaci výrobce, výstražné symboly nebezpečnosti, návod k použití a pokyny pro první pomoc. Pokud nebude mít CHLP veškeré tyto náležitosti, příjem nechá CHLP zablokovat po dobu než disponent sériového nákupu popř. pracovník projektového nákupu dodávku opatří chybějícími náležitostmi.

V případě jakékoliv nejasnosti, je povinností přivolat na pomoc ekologa firmy. Ten dále nechá zablokovanou dodávku převést o skladu chemických látek.

Předpokladem pro provedení a zapsání příjmu zboží je dodací list. Ten musí obsahovat údaje o dodavateli a informace o dodaném zboží, např. množství či číslo dílce a dále nesmí chybět číslo objednávky.

Po zadání některých těchto údajů můžeme v seznamu objednávek najít příslušné číslo dílce a uskutečnit zápis pro každý z došlých materiálů.

Údaje pro zápis do systému Brain:

- datum příjmu,
- číslo dodacího listu,
- číslo šarže,
- počet dodaných kusů (množství),
- kód dodávky,
- počet kusů (množství) na dodacím listě.

Jako výstup tohoto zápisu je příjemka materiálu.

V dalším okamžiku se dodaný materiál nachází fyzicky i účetně na příjmové ploše. Příjmovou plochou ve firmě je sklad označen číslem 01.

Následně pracovník příjmu vyhotoví příjemku materiálu a každý zásobník označí etiketovacími kleštěmi bílým štítkem, na kterém jsou uvedeny: číslo položky a číslo příjmu zboží. Jestliže je materiál v dílci označen, že musí projít vstupní kontrolou a není z ní vyřazen režimem SKIP-LOT nebo Ship to stock, předá příjem vytištěnou příjemku do poštovní schránky vstupní kontroly.

Do rozhodnutí pracovníka vstupní technické kontroly o výsledku vstupní kontroly zboží je dodávka v příjmu automatiky zablokována. Po kontrole jakosti dodávky se potvrdí příjemka materiálu. Posléze se do systému provede zápis s odpovídající známkou.

Na příjemce se uvádí:

- počet dobrých kusů,
- počet kusů, které lze zpracovat s určitými výhradami – dodatečná úprava,
- počet kusů, které nelze zpracovat z důvodů kvality,
- celkové zhodnocení dodávky, tzn. ohodnocení kódem (1-4).

Zboží, které je na příjemce uvedeno jako nepoužitelné se převede na sklad do blokování místa a poté ho reklamační technik účetně převede do reklamačního skladu, tam je také převedeno fyzicky. Z toho je pak zboží reklamováno a vráceno dodavateli.

Uvedený postup podrobně popisuje směrnice HP-C-363 Reklamační management a řízení neshodných výrobků a FGL-363 Postup při řízení neshodných výrobků.

Pracovník příjmu nejdříve provede zápis zboží v počítači, pak vytiskne identifikační uskladňovací lístek s uvedeným skladním místem a tímto příslušnou přepravní jednotku (zásobník) označí.

Tímto způsobem je zaručena identifikace materiálu při uskladnění, výrobě i expedici. Po tomto umístí řidič manipulačního vozíku skladu materiál do předepsané skladové buňky.

Firma používá také režim, kdy je kontrolována každá pátá dodávka. Tento režim má označení SKIP-LOT.

Dále uplatňuje režim Ship to stock, kdy je dodávka přímo zaskladňována.

11.2 Komerční zápis

Z definice komerčního zápisu vyplývá, že je to zápis, který slouží jako důkazní materiál. Slouží k posouzení odpovědnosti za škodu při projednávání reklamací uplatněných na částečnou ztrátu a poškození zásilek.

12 INVENTARIZACE

Hlavní inventuru zásob provádí účetní jednotka jednou za rok. Účetní jednotka obdrží z pracoviště controllingu jednotlivé sestavy s uvedenými zásobami.

Mezi uvedenými zásobami se nachází jen ty, u kterých došlo buď k úbytku či přebytku. V daném systému jsou uvedeny jen názvy zásob a ceny za měrnou jednotku a dále už jen konečné stavy. Ty se projeví v plusu, pokud jde o přebytek, nebo v mínusu, jedná-li se o manko.

13 DOPORUČENÍ

Ve firmě Hella Autotechnik s.r.o. je velkou nevýhodou to, že používá dva systémy. Pro skladové hospodářství (příjem materiálu na sklad, výdej do výroby, expedice a další veškeré skladové pohyby) využívá systém Brain. Na základě těchto pohybů se provádí skladová uzávěrka, která se dále musí tisknout v papírové podobě a následně se na jejím základě účtuje o materiálové spotřebě, změně stavu atd. do účetního systému Sap.

Znamená to, že ve firmě se neúčtuje automaticky ve skladu, ale na základě sestav získaných ze systému Brain se teprve ručně zadává do účetnictví. Výhodou tohoto systému je, že ještě před zaúčtováním sestav se dají ještě kontrolou odhalit chyby v klíči pohybu – druh daného pohybu, počtu kusů atd.. Nevýhodou však je, že je tato metoda příliš zdlouhavá, protože se musí pracovat se dvěma systémy, které se navzájem musí doplňovat.

Jestliže by firma účtovala podobně, jako je to v jiných firmách, měla by jen jeden systém, například Sap, kde by docházelo jak ke skladovým pohybům, tak i k účetním operacím. Tím by se výrazně ulehčila práce, ale také by vznikaly větší rizika chyb.

Pokud by tedy ve jmenované firmě existoval pouze systém Sap, nemuselo by se ručně účtovat a vše by proběhlo automaticky po zaskladnění, či vyskladnění a při jakékoliv operaci ve skladu by bylo automaticky zaúčtováno. Mínusem je fakt, že na konci měsíce by nebyla možná kontrola.

Pokud by firma používala jeden systém, výrazně by se tak zjednodušil celý proces skladové uzávěrky a účtování o ní.

ZÁVĚR PRÁCE

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo popsat zvolené způsoby oceňování a účtování o zásobách a zhodnotit tento vybraný postup. Zabývali jsme se organizací Hella Autotechnik Nova, s.r.o., která vyrábí a prodává světelnou techniku pro automobilový průmysl.

V úvodu této bakalářské práce jsme popsali členění zásob v organizaci a jejich další třídění.

Dále jsme se věnovali možným způsobům oceňování zásob při úbytku i přírůstku a následně účtování o zásobách a jejich inventarizaci s použitím Zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, Vyhlášky č. 500/2002 Sb. a Českého účetního standardu pro podnikatele č. 015 – ZÁSoby.

Hella Autotechnik Nova, s.r.o. pro oceňování zásob využívá od 1.ledna 2001 cen fixních, které jí vyhovují lépe, než ceny průměrné, které používala dříve, ale ustoupila z jejich používání v důsledku mnoha chyb při práci s nimi. Dané ceny organizace počítá na základě skladové kalkulace N. Zjistili jsme, že firma používá dvě skladové ceny. Cenu inventurní, která slouží k ocenění zásob materiálových a cenu expediční k ocenění zásob vlastní výroby.

Firma si pro účtování o zásobách zvolila variantu A, která je přesnější. Účetní jednotka má tak stálý přehled o skutečných stavech zásob, které má na skladě a které spotřebovává. Avšak tento výběr s sebou přináší také mínusy, což jsou zejména náročnost z pohledu vedení administrativy a systému řízení podniku.

I přes tyto aspekty souhlasíme s firmou a shledáváme používání této metody výhodnější, zejména z důvodu dospívání k přesnějším výsledkům hospodaření.

Dobrou volbou pro ulehčení a zjednodušení práce pro pracovníky controllingu a účtárny by bylo zavedení jednotného programu, který by tyto úseky propojoval. Dále by pak po skladové evidenci nebylo potřeba ručního účtování do odlišného systému a tím by se práce výrazně zjednodušila.

ANOTACE

Příjmení a jméno autora:	Eva Sedláčková
Instituce:	Moravská vysoká škola Olomouc
Název práce v českém jazyce:	Účtování zásob ve firmě Hella Autotechnik Nova, s.r.o.
Název práce v anglickém jazyce:	Inventory Accounting in the Company Hella Autotechnic Nova, s.r.o.
Vedoucí práce:	Ing. Ivana Valentová
Počet stran:	63
Počet příloh:	2
Rok obhajoby:	2009
Klíčová slova v českém jazyce:	Zásoby, zboží, materiál, nedokončená výroba, účtování metodou A a metodou B, oceňování, inventarizace.
Klíčová slova v anglickém jazyce:	Inventories, goods, materiál, work in process, A and B methods of accounting, pricing methods, stock – taking.

Tato bakalářská práce popisuje zásoby v podniku, jejich vymezení, možné způsoby pořizování a možnosti jejich oceňování. Dále se zabývá účtováním o zásobách způsobem A a B, inventarizací na zásobách a přináší srovnání výhod a nevýhod využívaných metod pro organizaci.

This Bachelor work describes reserves in company, their delimitation, possible ways of preparation and assessing possibility. Then, it deals with reserves accounting by method A and B, stocktaking on reserves and it gives advantage and disadvantage confrontation of used methods for company.

ODBORNÁ LITERATURA:

- [1] BŘEZINOVÁ, Hana, a MUNZAR, Vladimír. *Účetnictví I.* 3. přeprac. vyd. Praha: Institut Svazu účetních, a.s., 494 s. ISBN 978-80-86716-45-9
- [2] KOVANICOVÁ, Dana. *Abeceda účetních znalostí pro každého.* 15. aktualiz. vyd. Praha: Bova Polygon, 2005. 418 s. ISBN 80-7273-118-1
- [3] LOUŠA, František. *Složitě účetní operace v řešených příkladech: zásoby.* vyd. Praha: Bilance, s.r.o., 1999. 218 s. ISBN na knize neuvedeno
- [4] LOUŠA, František. *Vnitropodnikové směrnice v účetnictví.* 2. přeprac. vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2003. 108s. ISBN 80-247-0524-9
- [5] LOUŠA, František. *Zásoby: komplexní průvodce účtováním a oceňováním.* 2. aktualit. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2005. 168s. ISBN 80-247-1043-9
- [6] RUBÁKOVÁ, Věra. *Účetnictví pro úplné začátečníky.* 1.vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007. 172 s. ISBN 978-80-247-2003-6
- [7] SVOBODOVÁ, Jaroslava. a kol. *Účtová osnova, české účetní standardy – postupy účtování,* Olomouc: ANAG, 2007. ISBN 978-80-7263-383-8
- [8] STROUHAL, Jiří, a ŽIDLICKÁ, Renata. *Účetnictví – Velká kniha příkladů.* 1. vyd. Brno: Computer Press, a.s., 2007. 452 s. ISBN 978-80-251-1515-2

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 – Znázornění rozdělení zásob	10
Obr. 2 – Personální údaje	37
Obr. 3 – Tržby a přidaná hodnota v CZK	38
Obr. 4 – Tržby a přidaná hodnota v EUR	38
Obr. 5 – Aktuální verze skladových pohybů	51

SEZNAM TABULEK

Tab. 1 – Zásoby v rozvaze	8
Tab. 2 – Typy cen ve vazbě na způsobu pořízení zásob	16
Tab. 3 – Účty účtové třídy 1 Směrné účtové osnovy	23
Tab. 4 – Popis kalkulačního vzorce	43
Tab. 5 – Přehled stanovení fixní ceny	43
Tab. 6 – Sklad materiálu	48
Tab. 7 – Sklad nedokončené výroby	49
Tab. 8 – Sklad expedice – 85	50
Tab. 9 – Popis skladových pohybů a jejich účtování	52

SEZNAM PŘÍLOH

Příl. 1 – Sestava	64
Příl. 2 – Regleta skladu	65

Příl. 1 – Sestava

Vráceno odběratelem na exped. sklad
Klíč pohybu 04

Sklad: 85 SKLAD EXPEDICE XLOG

Účetní období: 2009/03

Datum od: 1.03.2009 do: 31.03.2009

Odběratel	Druh	Díl	Název	Jedn. cena	Množství	Hodnota
0	1	239.005-01	RAM VNEJSI L L-R L322	80,74950	324,00 99 0049	26.162,83
0	1	239.006-01	RAM VNEJSI P L-R L322	80,74950	270,00 99 0049	21.802,36
0	1	254.089-00	POUZDRO L DAF TOP-LIGHT	272,25130	16,00 99 0048 99 0048	4.356,01
0	1	254.090-00	POUZDRO P DAF TOP-LIGHT	272,25130	29,00 99 0048 99 0048	7.895,28
Celkem za 1 Výrobky – prodejní cena						60.216,51
Celkem za odběratele 0						60.216,51
Celkem za sklad 85						60.216,51
Rekapitulace:						
Výrobky – prodejní cena						60.216,51
Celkem						60.216,51
Tuzemsko – kód země 'CZ'						0,00
Zahraníčí						60.216,51
Celkem						60.216,51
Koncern						0,00
Tuzemsko						0,00
Zahraníčí						60.216,51
Celkem						60.216,51

Příl. 2 - Regleta skladu

Regleta skladu

Sklad: 85 SKLAD EXPEDICE KLDC		účetní období: 2009/03		Datum od: 1.03.2009 do: 31.03.2009							
Kislo dílu	Název	Cena inv / prod	Stav počáteční	Hodnota PS	Příjmy hnožství	Hodnota příjmů	Výdaje hnožství	Hodnota výdajů	Stav konečný	Hodnota KS	Rozdíl
247.770-007	REFLEKTOR SK. P	47,8874	480,00	22.985,95	0,00	0,00	0,00	0,00	480,00	22.985,95	0,00
247.843-015	VDVICE SK.	33,3574	0,00	0,00	25,00	833,93	-25,00	-833,93	0,00	0,00	0,00
247.857-015	VDVICE SK.	42,7174	0,00	0,00	25,00	1.067,93	-25,00	-1.067,93	0,00	0,00	0,00
247.953-005	VDVICE SK. S	57,7306	0,00	0,00	10,00	577,30	-10,00	-577,30	0,00	0,00	0,00
247.960-005	KRYTKA SKA P UM	5,4119	0,00	0,00	50,00	270,59	-50,00	-270,59	0,00	0,00	0,00
254.009-00	PUNZORD L DA	272,2513	0,00	0,00	280,00	76.230,36	-280,00	-76.230,36	0,00	0,00	0,00
254.090-00	PUNZORD P DA	272,2513	0,00	0,00	299,00	81.403,13	-299,00	-81.403,13	0,00	0,00	0,00
254.137-00	KRYTKA L SK.	16,4428	300,00	4.932,84	0,00	0,00	0,00	0,00	300,00	4.932,84	0,00
254.138-00	KRYTKA P SK.	16,4428	300,00	4.932,84	0,00	0,00	0,00	0,00	300,00	4.932,84	0,00
270.600-115	SVELT. L PS FBR	463,8680	260,00	120.605,68	220,00	102.050,96	-480,00	-222.656,64	0,00	0,00	0,00
270.600-125	SVELT. P PS FBR	463,8222	240,00	111.317,32	240,00	111.317,32	-480,00	-222.634,65	0,00	0,00	0,00
270.600-135	SVELT. L LS FBR	462,3047	100,00	46.230,47	100,00	46.230,47	-200,00	-92.460,94	0,00	0,00	0,00
270.600-171	SVELT. L PS FBR	476,0264	0,00	0,00	60,00	28.561,58	-60,00	-28.561,58	0,00	0,00	0,00
270.600-181	SVELT. P PS FBR	475,9743	0,00	0,00	60,00	28.558,45	-60,00	-28.558,45	0,00	0,00	0,00
270.600-315	SVELT. L PS FBR	797,3889	0,00	0,00	80,00	63.791,11	-80,00	-63.791,11	0,00	0,00	0,00
270.621-005	DZAKA F	3,1854	0,00	0,00	1.200,00	3.822,48	-600,00	-1.911,24	600,00	1.911,24	0,00
270.771-005	KRYTKA SK. L HD	34,8542	0,00	0,00	300,00	10.456,26	-300,00	-10.456,26	0,00	0,00	0,00
270.772-005	KRYTKA SK. P HD	34,8542	0,00	0,00	200,00	6.970,84	-200,00	-6.970,84	0,00	0,00	0,00
491.359-83	STITER NA KRABI	0,1959	0,00	0,00	5,00	0,97	-5,00	-0,97	0,00	0,00	0,00
491.360-18	STITER NA KRABI	0,2063	0,00	0,00	2,00	0,41	-2,00	-0,41	0,00	0,00	0,00
491.360-52	STITER NA KRABI	0,2063	0,00	0,00	280,00	57,76	-280,00	-57,76	0,00	0,00	0,00
491.360-53	STITER NA KRABI	0,2063	0,00	0,00	4,00	0,82	-4,00	-0,82	0,00	0,00	0,00
491.362-51	STITER NA KRABI	0,2073	0,00	0,00	1,00	0,20	-1,00	-0,20	0,00	0,00	0,00
491.363-01	STITER NA KRABI	0,1959	0,00	0,00	4,00	0,78	-4,00	-0,78	0,00	0,00	0,00
491.364-65	STITER NA KRABI	0,2063	0,00	0,00	10,00	2,06	-10,00	-2,06	0,00	0,00	0,00
491.368-26	STITER NA KRABI	0,2409	0,00	0,00	32,00	7,96	-32,00	-7,96	0,00	0,00	0,00
491.370-59	STITER NA KRABI	0,2063	0,00	0,00	11,00	2,26	-11,00	-2,26	0,00	0,00	0,00
491.372-80	STITER NA KRABI	0,1959	0,00	0,00	2,00	0,39	-2,00	-0,39	0,00	0,00	0,00
961.608-007	REFLEKTOR ZSS A	6,9416	2.000,00	13.883,20	0,00	0,00	0,00	0,00	2.000,00	13.883,20	0,00
963.537-005	PERO PRKILACHE	1,4730	0,00	0,00	20,00	29,46	-20,00	-29,46	0,00	0,00	0,00
963.986-008	BOJJIKA ZAKRIVKY	4,7214	0,00	0,00	12.000,00	56.656,80	-12.000,00	-56.656,80	0,00	0,00	0,00
CELKEM ZA VÝROBKÝ - cena prodejní			540.542,00	52.787.197,08	604.948,00	269.964.181,69	-691.917,00	-278.934.148,29	453.573,00	43.817.230,47	0,00
246.010-007	SWITLNA KUFRUV	14,9500	50,00	747,50	0,00	0,00	-50,00	-747,50	0,00	0,00	0,00
254.025-007	SKLIDARAH L PC	141,8600	1.019,00	144.555,34	0,00	0,00	0,00	0,00	1.019,00	144.555,34	0,00
254.026-007	SKLIDARAH P PC	141,8600	13,00	1.844,18	0,00	0,00	0,00	0,00	13,00	1.844,18	0,00
CELKEM ZA ZBOŽÍ - cena inventurní			1.082,00	147.147,02	0,00	0,00	-50,00	-747,50	1.032,00	146.399,52	0,00
CELKEM ZA ÚRUB 3			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
246.161-015	SWITLNA ZS L L	197,7090	16,00	3.163,34	0,00	0,00	0,00	0,00	16,00	3.163,34	0,00
246.162-015	SWITLNA ZS P L	167,0490	4,00	671,39	0,00	0,00	-4,00	-671,39	0,00	0,00	0,00
247.526-007	REFLEKTOR P	14,3651	0,00	0,00	288,00	4.137,14	0,00	0,00	288,00	4.137,14	0,00
254.019-007	REFLEKTOR L	18,4182	0,00	0,00	1.512,00	27.848,31	0,00	0,00	1.512,00	27.848,31	0,00
254.020-007	REFLEKTOR P	18,3530	0,00	0,00	1.728,00	31.713,98	0,00	0,00	1.728,00	31.713,98	0,00
CELKEM ZA KOOPERACE - cena inventurní			20,00	3.834,74	3.528,00	63.699,45	-4,00	-671,39	3.544,00	66.862,79	0,00
CELKEM ZA SKLAD 85			541.644,00	52.938.178,84	608.476,00	270.027.881,14	-691.971,00	-278.935.567,19	458.149,00	44.030.492,79	0,00